

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra filosofie a religionistiky

Diplomová práce

Výuka náboženství v sekulárním prostředí pohraničí

Vedoucí práce: prof. Mgr. Jaroslav Vokoun, Th. D.

Autor práce: Bc. Andrea Macanovič

Studijní obor: Učitelství náboženství a etiky

Ročník: 2

2021

Diplomová práce v nezkrácené podobě.

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 24. března 2021

Podpis

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce prof. Jaroslavu Vokounovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení Děkuji také své rodině a všem přátelům za jejich podporu.

OBSAH

OBSAH	4
Úvod	6
1 Historické Malonty	7
1. 1 Vznik obce	7
1. 2 Vznik malontské školy.....	8
1. 3 Malontská škola v současnosti.....	10
1.3.1 Mé „učitelské“ začátky s náboženskou výchovou	10
1. 4 Sekulární Malonty.....	13
1. 5 Svátek sv. Mikuláše v sekulárních Malontech.....	15
1. 6 Adventní koncert v kostele sv. Bartoloměje	18
1. 7 Tradiční táborák na začátku prázdnin	19
1. 8 Křížová cesta na Cetvinách.....	20
1. 9 Návštěvy v domově pro seniory.....	21
1. 10 Reflexe	22
2 Přípravy na hodiny náboženství	24
2. 1 Vyučovací hodina	24
2. 2 Vyučovací hodiny - trojblok	27
2. 2. 1 Vyučovací hodina.....	28
2. 2. 2 Vyučovací hodina.....	30
2. 2. 3 Vyučovací hodina.....	32
2. 3 Vyučovací hodina	34
2. 4 Vyučovací hodina	36
2. 5 Vyučovací hodina	37
2. 6 Vyučovací hodina	39
2. 7 Vyučovací hodina	41
2. 8 Zhodnocení zmíněných hodin – sebereflexe a reflexe.....	44
2. 8. 1 Chování a přístup žáků k učivu	45
2. 8. 2 Vystupování a účast učitele.....	45
2. 8. 3 Aplikace předmětové osnovy	46

3 Celková reflexe	48
3. 1. Prolínání osnov RVP ZŠ a osnov k Výuce náboženské výchovy římskokatolické církve	48
3. 2 Hodina dějepisu v kostele sv. Bartoloměje.....	52
3.3 Témata, která děti zajímají při hodinách náboženství.....	54
3. 4 Aspekty křesťanství v předškolním vzdělávání	56
3. 4. 1 Tematický blok - Od sv. Martina až ke Třem králům.....	58
3. 4. 1. 1 Už Martin na bílém koni přijíždí k nám	59
3. 4. 1. 2 Advent a předvánoční čas.....	60
3. 4. 2 Jaro – Velikonoce.....	62
3. 5 Prameny, které ovlivnily mou konverzi	63
3. 6 Reakce mého soukromého i profesního okolí na mou konverzi	66
Závěr	70
Seznam literatury a zdrojů.....	71
Abstrakt	75
Abstract.....	76

Úvod

Ve své diplomové práci se zabývám problematikou výuky náboženství v sekularizovaném prostředí pohraniční vesnice Malonty. Tato vesnice je mou rodnou a již téměř čtyřicet pět let zde bydlím. Obec Malonty s téměř čtrnácti sty obyvateli se nachází v nadmořské výšce 690 m v jihovýchodní části okresu Český Krumlov. Obec leží na okraji chráněné krajinné oblasti Novohradských hor. Od roku 2009 zde pracuji jako učitelka v mateřské škole a od roku 2015 vyučuji na zdejší základní škole nepovinný předmět Náboženství. V první části své práce přiblížím historii obce, školy a duchovní a společenskou situaci dříve a nyní. V těchto kapitolách čerpám informace z Kroniky, kterou sepsal otec bývalého pana faráře, Jan Toupalík st. a ze svých současných zkušeností. Ve druhé části představuji svou činnost učitelky náboženství v posledních pěti letech a uvádím příklady vlastní práce s dětmi. Konkrétně popisuji průběh některých našich hodin včetně příprav. Třetí část věnuji reflexi své činnosti, uvádím vlastní zkušenosti s reakcemi rodičů, obyvatel Malont, ale i kolegů. Popisuji, jak se prolíná výuka v běžném státním vzdělávání s křesťanstvím a jednu kapitolu věnuji pramenům, událostem a knihám, které mě v životě ovlivnily a byly zdrojem mé konverze. Ve své práci využívám zejména svých vlastních zkušeností při činnostech s dětmi, metodiky k náboženské výchově, internetové zdroje a další literaturu, kterou uvádím v seznamu na konci práce.

1 Historické Malonty

1.1. Vznik obce

Malonty se nacházejí na samém jihu Čech v Novohradských horách velmi blízko u státní hranice s Rakouskem. Však také původní obyvatelstvo této vesnice byli němečtí kolonisté z Horních Rakous. Pány byli povoláni, aby vymýtili husté lesy a dali vzniknout osadě. Tito osadníci vybudovali v okolí i dvě sklárny. První písemná zmínka o Malontech je z roku 1360, kdy „*plebánii Velešín získali páni z Michalovic i se všemi dušemi*“ [cit. 2020-03-15]¹ Přesnou dobu vzniku vesnice nelze kvůli chybějícím záznamům určit. Můžeme se však domnívat, že Malonty existovaly již ve 13. století jako obyčejný osídlovaný bod. V této době zde byla krajina velmi hustých lesů a místem, kde vesnice následně vznikla, procházely obchodní cesty. Ves založili, jak jsem již výše zmínila, páni Michelsbergrové (Michalovicové), kteří měli své sídlo v nedalekém Velešíně. Až do roku 1387 patřily Malonty k velešínskému panství. Poté se staly majetkem Petra II. z Rožmberka. Roku 1456 Malonty přecházejí do vlastnictví Jakuba Czandla. V 15. století patřily k malontské rychtě i osady Meziříčí a Jaroměř. Páni ze Švamberka se stali majiteli Malont v roce 1611 a po bitvě na Bílé Hoře, v roce 1620, se Malonty staly součástí panství novohradska a majetkem hraběte Buqoye. V Malontech se nachází gotický kostel sv. Bartoloměje. Původně vznikla kaple sv. Kateřiny, dnes sv. Barbory. V některých pramenech, se uvádí, že již roku 1364 byl kostel sv. Bartoloměje farním kostelem. Nicméně většina pramenů se shoduje v domněnce, že údaj 1364 není možné s určitostí potvrdit a ani vyvrátit². (Toupalík, 1979, str. 7). Toupalík ve své kronice „*Osudy jedné pohraniční obce v Jižních Čechách*“ píše: „*Podle Emlera Libri conf. Ib F VIII, 44 byl 4. IV. 1364 na toto osídlení dosazen na faru „Magnalitslag - Majnalihsrag“ klerik „Jacobus de Sobieslau“ na místo zemřelého kněze Przibiconise (Přibíka), čili lze z tohoto důležitého záznamu vyčíst, že kostel- nynější kaple sv. Barbory (původně zasvěcen prý sv. Kateřině) - již existoval v první polovině 14. století, byť i možná jako srubová nebo hrubá kamenná*

---

¹ TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nepublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. s. 6 [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

² Tamtéž, s. 7.

stavba“.³ [cit. 2020-02-26] S jistotou však víme, že malontský kostel se začal stavět na konci 14. Století, či na počátku století 15. V tomto období však bylo postaveno pouze kněžiště a až v roce 1400 přibyl presbytář. Až na konci 15. století, v roce 1490 byl kostel rozšířen do podoby, kterou má i dnes. Tzn. pozdně gotické dvoulodí se sít'ovou klenbou. Ke kostelu rovněž patří věž se zvonící. Letopočty, které jsou na zvonech (1423 a 1507), dokládají dobu vzniku kostela. Na věži jsou dodnes dochovaná gotická okna. Původní kaple sv. Kateřiny, nyní sv. Barbory je i dnes součástí kostela. Vnitřní výzdoba kostela je v barokním stylu a hlavní oltář, sochy sv. Filipa a Jakuba a pět soch andělů jsou dílem Josefa Ditricha. Za zmínku rovněž stojí 290 let stará kazatelna. Ke kostelu náleží též hřbitov a budova fary, která je v současné době v dezolátním stavu a hrozí její zřícení.⁴(Toupalík, 1979, str.8)

1.2 Vznik malontské školy

První písemná zpráva o škole a vzdělávání v Malontech je z roku 1686. Jak jsem již výše zmínila, Malonty byly rychtou, ale i farní obcí. Rychtář se staral o světské záležitosti a farář se věnoval nejen církevním záležitostem, ale také školství. Někjaká forma vzdělávání v Malontech dost možná existovala již dříve. Toupalík ve své kronice dále píše: „*Pokud se týká první správy o škole v Malontech, najdeme v Novohradské pozemkové knize z let 1560-1629, zápis o tom, že jakýsi „Hansl“ prodal „v sobotu po narození P. Marie léta 1584“ svůj domek, který téhož roku získal Jřího Váchy v Malontech, školmistru Heinrichovi /dle zápisu: Gydrowi školnímu Mistru/. Tento domek však již 23. října téhož roku prodal Urbanovi z Velíška. Takřka 70 let později vykazuje farní účet z let 1649/50 vydání s následující poznámkou: Školmistru, že nechal*

---

³ TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nepublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. s. 8 [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

⁴ TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nepublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. s. 8 [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

*staré zповědnice a svícny čistit 12 kr.*⁵ [cit. 2020-02-26] Velkou pozornost problematice školství věnovala hraběnka Marie Magdaléna Buquoyová, která se dožadovala nejen školní docházky dětí, ale i dospělých. Zejména se vyslovila, aby dospělí funkcionáři obce uměli číst, psát, počítat. „*Ve svém známém oběžníku všem rychtářům ze dne 17. června 1626 /Hr. arch. příhr. 228/I/ jasně o tom mluví, že mezi radními osobami nechce mít žádné „idioty“.*⁶ [cit. 2020-02-26] V roce 1784 byla malontská škola dvoutřídní a podle všeho musela mít na tu dobu celkem dobrou pověst, jelikož se o tuto zajímal známý pedagog p. Ferdinand Kindermann (1740–1801). V té době byl p. Kindermann vrchním zemským dozorcem a později se stal biskupem litoměřickým. Výrazným způsobem se zasloužil o zlepšení úrovně školství všeobecně, tak právě i v Malontech. Mimo jiné se zasadil o pojetí školního vyučování v tzv. „industriálním stylu“. Znamenalo to, že se ve školách začaly vyučovat i ruční práce. A byl to právě on, kdo do malontské školy poslal svého nejlepšího světského učitele Antonína Holla. V roce 1788 navštěvovalo školu v Malontech 247 dětí. V roce 1892 to bylo již 326 dětí, z toho 155 chlapců a 183 dívek. Počty dětí, které navštěvovaly místní školu, se i v dalších letech tohoto období navyšovaly. V roce 1894 se zde vzdělávalo již 417 žáků. Z dobových záznamů také víme, že ve středověku, až do nové doby, byly škola a vzdělávání pouze pro chlapce. Dívky školu navštěvovat nemohly.⁷(Toupalík, 1979, str. 68). P. Toupalík se zmiňuje i o způsobech organizace výuky a také o předmětech, které se ve škole vyučovaly. Píše: „*Zachovaly se výkazy „Pilnosti“ /Fleiss- und Lections-Katalog/ žáků II. třídy farní školy v Malontech z let 1836 až 1845. Podle těchto výkazů – obsahující jména žáků a jejich stáří podle jednotlivých příškolených osad- vyučovalo se v tzv. letních a v zimních kursech. Počet dnů v zimních kursech: 119 a v letních kursech 106 vyučovacích dnů. Kupříkladu v roce 1836 bylo ve II. třídě v zimním 86, v letním 71 žák. Výkazy obsahují vedle výše uvedených osobních dat /stáří mezi 10. až 12. let / klasifikaci o schopnosti, způsobilosti a o mravech. Ve vyučovacích předmětech bylo na prvním místě pochopitelně náboženství, pak čtení tisku /německého i latinského/, psaní /Kurent/, počty a „dictanda“.* Podle vykazovaných dnů

---

⁵ TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nepublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. s. 68 [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

⁶ TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nepublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. s. 68 [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

⁷ Tamtéž, s. 68.

navštěvy školy lze říci, že zimní kursy byly poměrně lépe navštěvovány, než letní“. ⁸[cit. 2020-02-26]

1.3 Malontská škola v současnosti

V současné době, od školního roku 1996/1997 je škola v Malontech základní devítiletá a přesný název zní Základní škola a Mateřská škola Malonty. Ke sloučení mateřské a základní školy došlo v roce 2002. Zřizovatelem vzdělávací instituce je Obec Malonty se současným starostou Vladimírem Malým a místostarostou Mgr. Davidem Beutlem. Současnou ředitelkou školy je Mgr. Jana Stejskalová a zástupkyní ředitelky školy je Mgr. Eliška Stará. Pokud jsem výše napsala, že počty žáků se v době 19. století až do devadesátých let 20. století v malontské škole zvyšovaly, v současnosti tomu tak již není. Opak je pravdou a počty dětí, které navštěvují malontskou základní školu, v současné době spíše klesají, či stagnují. V letošním školním roce se ve škole vzdělává 140 žáků a v mateřské škole je to pak 64 dětí. V loňském školním roce to bylo 145 v základním vzdělávání a 70 dětí v předškolním vzdělávání. Škola žáky vzdělává dle platného Rámcově vzdělávacího programu a Školního vzdělávacího programu.

1.3.1 Mé „učitelské“ začátky s náboženskou výchovou

Předmět Náboženství je vyučován jako nepovinný předmět s hodinovou dotací 1 hodina týdně, a to od roku 2007. Učitelkou tohoto předmětu jsem od roku 2015, kdy jsem započala své studium Učitelství náboženství a etiky na Teologické fakultě Jihočeské univerzity. Ve školním roce 2015/2016 jsme vzdělávaly děti v hodinách náboženství společně s p. Jiřinou Balkovou, která převzala vzdělávání dětí v náboženství po p. Růženě Ottové. V těchto svých učitelských začátcích jsem vstřebávala způsob vzdělávání, metody atd. od zmiňované kolegyně a přinášela navíc poznatky z fakulty. Do té doby jsem měla pouze zkušenost se vzděláváním dětí

---

⁸ TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nepublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. s. 69 [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

v mateřské škole. Práci učitelky mateřské školy vykonávám od září 1994. Náboženství se na naší škole vyučuje pro všechny ročníky najednou, což je velmi náročné na formy i metody výuky. Ve školním roce 2015/2016 navštěvovalo hodiny náboženství 6 dětí z různých ročníků. Většinou to byly děti, které již z rodiny přicházely se zkušenostmi s vírou. Naproti této skutečnosti, v současné době, tři až čtyři roky zpět, hodiny náboženství navštěvují i děti z nepraktikujících rodin a tyto děti nemají žádnou nebo jen velmi malou zkušenost s křesťanstvím, vírou, či liturgií. Za velmi pozitivní fakt považuji, že počty dětí, které docházejí na výuku náboženství, se v dalších letech navyšovaly a v letošním školním roce 2020/2021 náboženství navštěvuje 16 dětí. Mé začátky jako učitelky náboženství byly velmi opatrné a plné hledání. Na jedné straně platné osnovy a na druhé, já konvertitka. Navíc v České republice neexistuje ani jediná ucelená učebnice náboženství, podle které by bylo možné vyučovat. A tak jsem hledala cestu a směr, jak vhodně děti vést k Bohu, víře a hodnotám křesťanství. Mým hlavním cílem bylo a je doposud, vést děti k tomu, jak být dobrým člověkem. Tuto křesťanskou myšlenku považuji za stěžejní bod svého konání a lze najít paralelu i v RVP pro základní vzdělávání. Tomuto tvrzení se věnuji v jedné z kapitol své práce. Velkou pomocí mi v mých začátcích byla již zmiňovaná kolegyně Jiřina, a také p. doc. Muchová z teologické fakulty. Ta mě informovala o mnoha materiálech, ze kterých jsem mohla čerpat při výuce. Když jsem u paní docentky v kanceláři držela publikaci „*Aby malé bylo velké*“ od Evy Muroňové, okamžitě jsem věděla, že tuto knihu si musím opatřit. Zmiňovanou knihu, a ještě další publikace jsem dohledala na stránkách Katechetického a pedagogického střediska ostravsko-opavské diecéze a objednala si je. Najednou jsem se cítila sebejistější, když jsem měla knihy a pracovní listy, ze kterých jsem mohla čerpat náměty a nápady pro výuku náboženství. Velkým přínosem pro mě bylo a je, že vždy je daná kapitola „vybavena“ námětem na tzv. „Dynamiku“. V reálu to znamená praktický zážitek z teoretických poznatků dané problematiky. Po letitých zkušenostech s dětmi v mateřské škole jsem toho názoru, že co dítě nevidí a nemůže prožít, to si jen velmi omezeně a těžko zapamatuje. Proto při našich setkáních „prakticky“ prožíváme např. Seslání Ducha svatého, vžili jsme se do role nevěřícího Tomáše a spoustu jiných situací. Některé popisují dále v textu. Velkou devizou je v mém počínání fakt, že se snažím být vždy sama sebou, na nic si nehrát a být upřímná. Děti se totiž dívají na svět a život jinými očima než dospělí a také život i dění v něm vnímají zcela odlišně. Děti jsou spontánní, mnohdy velice upřímné ve svých

názorech, jsou hledající a hlavně dychtící po informacích, zážitcích a hledání odpovědí. Domnívám se, že mnohé jejich otázky by i pro teology byly oříškem. Utkvěla mi v paměti otázka sedmiletého chlapce, který se při osvětlování Stvoření dotazoval a kdo, pani učitelko, teda porodil toho Boha? Upřímně jsem z této otázky téměř oněměla. Nicméně to byl podnět k další diskusi, ve které jsme nedokázali najít adekvátní odpověď, a já debatu z čirého zoufalství ukončila větou, že se zeptám erudovaných „učitelů“ na fakultě, až pojedu do školy. Nutno podotknout, že zcela adekvátní odpovědi se tento chlapec nedočkal dodnes. Nicméně jsme toto téma nechali otevřené a děti ještě nějaký čas poté přicházely na naše setkání s různými teoriemi a úvahami, kdo že to toho Boha porodil. Určitou devizou je pro mě fakt, že výuka náboženství na naší škole probíhá pro všechny ročníky najednou a při takovýchto diskusích dochází ke konfrontacím různé úrovně a vyspělosti v myšlení různě věkově odlišných dětí. Z druhé strany je práce se všemi věkovými kategoriemi najednou velmi náročná na organizaci a možnosti činností. Vzpomínám si, že když jsem si jednou povzdechla u pana faráře, jak je toto pro mě náročné, odpověděl, že mám přece vysokou školu, tak to musím zvládnout. Já se nedomnívám, že diplom z vysoké školy mě dělá moudrým člověkem. Být vzdělaný, nutně nemusí znamenat, být moudrý. Abych se ale vrátila ke své činnosti s dětmi. Po několika našich setkáních jsem zjistila, že děti velmi potřebují nějaký směr, potřebují navést na správnou cestu, že jsou bezradné a hledající „něco“. S hrůzou jsem si uvědomila, že dnešní život dětí je jedna velká iluze. Iluze o světě, dění a životě v něm. Dnešní děti prožívají většinu životních událostí pouze zprostředkovaně a skrze nejrůznější média. Jak jsem již výše zmínila, život dětí dnes až nezdravě ovlivňují media a sociální sítě. S hrůzou jsem došla k závěru, že dnešní děti a mladí dospělí jsou generací ztracených. Téměř se z jejich života vytratila klasická komunikace, neovládají schopnost vlastního názoru a obhajoby svých myšlenek, většinou parafrázují pouze informace z médií a nedokážou své postoje vysvětlit. Jsou opravdu ztracené a přitom velmi zranitelné. Jsou to ale stále děti, které je potřeba rozvíjet a podporovat je v jejich zrání. U dětí v mateřské škole jsem tyto skutečnosti vnímala a vnímám také, ale v menším rozsahu. Proto první věcí, na které jsme se společně s dětmi, které navštěvovaly náboženství, byl úplný zákaz používání mobilních telefonů při našich setkáních. Děti zprvu reagovaly negativně a zasypaly mě dotazy typu: „Ale co když budu potřebovat.....“, „Co když zavolá mamka...? Co když...?“ atd. Nicméně jsem všechny argumenty proti používání mobilních telefonů trpělivě vysvětlila, rodiče mi

tento požadavek posvětili a děti si nakonec velmi rychle zvykly. Pro děti až neuvěřitelným faktem, ale zároveň platným argumentem, bylo moje sdělení, že nemám profil na Facebooku a že ho ani nikdy mít nechci a že v naší rodině máme pravidlo ohledně používání mobilních telefonů a počítačů. Děti chtěly samozřejmě vědět, jaké to je pravidlo. A tak jsem jim sdělila, že u nás doma, až na nezbytné výjimky, nepoužíváme jeden den v týdnu a to v neděli internet ani na počítači a ani na mobilních telefonech. Musím konstatovat, že tato informace děti doslova ochromila. A ve své bezprostřednosti a upřímnosti se mně vážně zeptaly, jak to vůbec můžu celý den bez internetu přežít. Primárně jsme se této situaci zasmály, ale já si ještě více uvědomila, jak jsou děti na internetu a sociálních sítích doslova závislé. Proto se vždy snažím mít na hodiny náboženství vše připravené, abychom nemuseli použít internet. Nejrůznější úkoly, pracovní listy, omalovánky mám již vytištěné v papírové formě a informace čerpáme z knih, z Bible, z dětské Bible, a hlavně ze zkušeností a vědomostí dětí. A jelikož mnohé z dětí doma Bibli nemají, vedení školy nám ochotně obstaralo výtisky Dětské Bible, za což jsem velice vděčná. Musím konstatovat, že i postoj vedení školy k výuce náboženství doznal pozitivní změny. Po mnoha dobročinných akcích, ať už jsou to brigády, či veřejná vystoupení dětí, mnoho kolegů i ostatních obyvatel naší vesnice uvidělo smysl ve výuce náboženství. Bohužel letos, díky celosvětové pandemické situaci, probíhají hodiny náboženství pouze distančně a nemůžeme se ani sejít, natož pořádat různé akce. Tato forma výuky je pro mě osobně velice nevyhovující a limitující, vždy upřednostňuji osobní kontakt při předávání jakékoliv zkušenosti, či dovednosti. Věřím však, že i tato velmi negativní zkušenost s životem během pandemie nakonec posune život každého z nás kupředu a posílí nás.

1.4 Sekulární Malonty

Vesnice Malonty je, tak jako většina obcí a měst v Čechách, sekularizovaná. Po druhé světové válce došlo ke striktnímu oddělení světské a církevní sféry života lidí. Tato skutečnost je v Malontech patrná i v současnosti. Já sama jsem vyrůstala v nepraktikující rodině a pokřtěnou katoličkou byla donedávna v naší rodině pouze má maminka. Přesto jsem byla vychovávána v duchu primárních křesťanských myšlenek

a hodnot. Rodiče mne i bratra vychovávali k pokoře, úctě, pomoci potřebným, k lásce a empatii. Chtěli, aby z nás vyrostli „dobří lidé“. Být dobrým člověkem považuji i já za jednu z hlavních myšlenek náboženské výchovy. Ke studiu na teologické fakultě jsem se přihlásila po ukončení studia speciální pedagogiky. Vedly mne k tomu zkušenosti, které jsem získala při kontaktu s jedinci s různými typy a stupni postižení a jejich rodinami. Dále také fakt, že primárně byla péče o jedince s jakýmkoli zdravotním postižením zajišťována buď při klášterech nebo přímo některými duchovními. Byla to církev, kdo budoval první špitály, chudobince, ale také se zajímala o vzdělávání jedinců s postižením. Hlavním důvodem ale bylo mé vnitřní já, které hledalo nějaký další rozměr a smysl. Sama jsem studium na teologické fakultě započala jako konvertitka a v oblasti teologie, potažmo křesťanství, jako „pole absolutně neorané“. Když se tato „důležitá“ zpráva, že Andrea Kotků studuje na teologické fakultě, roznesla po naší silně sekularizované obci, byla to událost. Lidé si „šuškali“, když jsem je mījela, kolegyně v práci vyjádřily obavu, abych předškolní vzdělávání ve státní mateřské škole nepřetransformovala do ducha církevní vzdělávací instituce. Ti statečnější ze spoluobčanů mě osobně oslovovali a nevěřicně se ptali, co že to vlastně studuji a jestli ze mě bude farářka. Málokdo tehdy chápal a rozuměl mému rozhodnutí. Však jsem do té doby v kostele na bohoslužbě nebyla, nebyla jsem ani pokřtěná a v té době ani vdaná. Byla jsem rozvedenou matkou dvou dětí, z nichž každé mělo jiného otce. A přes toto všechno se ta Andrea rozhodla pro studium na teologické fakultě. Tahle Andrea navštěvuje faru a vede rozhovory s farářem a navštěvuje kostel a bohoslužby a k dovršení všeho učí náboženství na „základce.“ A jak to tak vypadá, zfanatizovala k tomuto i svého tehdy desetiletého syna. Vždyť ten její kluk dělá ministranta farářovi!?! No.....věc neslýchaná a nehorázná!!! Těm zvědavějším, kteří měli zájem o rozhovor se mnou a chtěli znát mé argumenty a důvody, proč jsem se rozhodla tak, jak jsem se rozhodla, jsem trpělivě vysvětlovala, co že je to ta Láska a jak můj život ovlivňuje, že se v žádném případě nejedná z mé strany o nějaký náhlý rozmar a už vůbec ne o fanatismus. Bylo zajímavé zjistit, že nad tímto stavem věci se v mrákotách pozastavovali lidé „nevěřící“. Já i můj tehdy malý syn jsme se setkali i s posměchem a urážkami, které nás velice zraňovaly. Vzájemně jsme se ale ve víře utvrzovali a čím více nenávislných komentářů a posměchu jsme schytali, tím více nás to paradoxně ve víře v Boha utvrzovalo. Toto vše jsme já i syn dokázali pochopit a srovnat sami v sobě také za pomoci faráře P. Pavla Šimáka. Záhy jsem pochopila důvod tohoto negativismu

lidí. Byl to strach. Strach, který tyto lidi ponoukal k posměškům a urážkám. Dnes už to vím přesně, že toto zlé chování některých lidí v mém okolí pocházelo z oné obavy, strachu, jelikož nedokázali pochopit natož vyslovit: „Věřím v Boha.“ Víra v Boha je pro mnoho lidí, dle mého názoru, infantilní záležitostí. Společenský přežitek, který nemá v dnešním moderním technickém světě co dělat. Přece logicky uvažující jedinec ve dvacátém prvním století nemůže věřit v „nějakého stařečka na nebi na obláčku.“ Ano, takto mnozí lidé v mém okolí argumentovali. A toto je jejich představa Boha. Naproti tomu, věřící křesťané mne přijali bez jakýchkoliv výhrad, či poznámek. Ba dokonce katechetka Jiřina Balková se vyjádřila, že Písmo je plné příběhů, kdy člověk našel Boha, či ho Bůh oslovil až v pokročilém věku. A lidé, jako Jiřina, pro mě byli a jsou hnacím motorem v mém konání.

1.5 Svátek sv. Mikuláše v sekulárních Malontech

V Malontech se, co já pamatuji, slavil svátek sv. Mikuláše. Ovšem po světsku, se spoustou čertů a děsivého strachu dětí. Mikuláš se svou družinou každý rok pátý den v prosinci navštěvoval děti v jejich domovech a také bylo již dlouholetou tradicí, že se pořádalo mikulášské odpoledne se soutěžení v sále kulturního domu. Organizaci tohoto odpoledne měli vždy pod patronátem ženy a muži z TJ Hraničář Malonty. V roce 2016 se však mně z neznámých důvodů toto soutěžní odpoledne nemělo uskutečnit. A v tu chvíli jsem pojala nápad. Další podporou pro uskutečnění „mé akce“ bylo zjištění, že mé kamarádky a některé kolegyně ztratily počáteční nedůvěru v mé obrácení a pochopily, že jsem to stále já a některé dokonce konstatovaly, že jsem to já a ještě lepší. Byly mi nápomocny při realizaci mé primární „velké akce“, kdy jsem chtěla propojit světské slavení svátku sv. Mikuláše s církevním slavením. Propojit světský společenský život lidí v Malontech se životem duchovním. Rozhodla jsem se, že svátek sv. Mikuláše v roce 2016 v Malontech oslavíme dosud nevídaným způsobem. A to rovnou v místním kostele. Primárně jsem se svým plánem oslovila P. Pavla, který byl z mého nápadu nadšen. Poté jsem silnou spojenkyni získala ve své kamarádce ve víře Lence Jaklové. Nápad nadchl i jí, ale po jejích letitých zkušenostech s malontskými ateisty a nevěřícími Tomáši, nečekala vůbec pozitivní ohlas. Rozdělily jsme si úkoly, co

kteřá z nás zařídí. Akci jsme naplánovaly na neděli 4. 12. 2016 od 16,00 hodin v kostele sv. Bartoloměje. Při hodinách náboženství jsem se „svými“ dětmi nacvičila zpěv několika adventních písní. Do kostela jsem na tuto akci nainstalovala elektronické piano, a aby toho nabylo málo, po našem pěveckém vystoupení, kdy se přítomným dětem i dospělým, kterých byl mimo jiné téměř plný kostel, promítal animovaný film o sv. Mikuláši, jsem se společně s ostatními přáteli, kteří mi byli velmi ochotně nápomocni při realizaci této akce, v sakristii kostela převlékla do máminých svatebních šatů, nasadila si paruku s dlouhými vlasy, na záda jsem si navlékla křídla a nad hlavu za pomoci čelenky do vlasů nasadila svatozář. A byl ze mě anděl. Z kamaráda Václava se stal sv. Mikuláš, ze dvou dcer mé kamarádky ve víře Lenky, se stali další dva andělé a ze syna mého bratrance Jirky se stal čert. Po skončení promítaného filmu se celý náš průvod vydal ze sakristie na cestu do kostela. K hlavnímu vchodu jsme se blížili za zvuků cinkání zvonků a děti i dospělí uvnitř kostela vůbec netušili, co se bude dít. Když se otevřely dveře kostela a dovnitř vcházel anděl a zvonil na zvonek, bylo v kostelních lavicích hrobové ticho a v očích dětí bylo možné spatřit to krásné očekávání. Pak vstoupil sv. Mikuláš v doprovodu dvou andělů. Mikuláš se všemi přítomnými přivítal a zároveň se jim představil. Přiblížil, že býval biskupem v Myře a přítomné seznámil nejen s historií své osoby, ale osvětlil i původ a vznik tradice tohoto všemi hojně slaveného svátku. Pak anděl dostal nápad, že si všichni společně zazpívají. V lavicích byly připraveny texty písničky a anděl si pozval všechny děti k sobě před oltář, sedl k pianu a společně i s dospělými zazpívali písničku pro Mikuláše. Pak následovalo pro děti to nejpříjemnější, rozdávání dárků. Pro všechny přítomné měla tato událost úplně jiný rozměr, než na jaký byli dosud zvyklí. S Mikulášem vždy do domovů přicházela početná družina čertů. Z bytů se ozýval křik a pláč dětí. V tom lepším případě děti roztřesenými a chvějícími se hlásky mechanicky odřikávaly naučenou básničku. Však i při slavení v sále kulturního domu vždy bylo přítomno mnoho pekelníků a zároveň i dětského strachu. Při slavení v kostele čert nebyl. Snažil se tedy během nadílky do kostela vplížit, avšak Mikuláš poslal anděla, který čerta vykázal z kostela ven, protože do kostela čert nemůže přijít. To bylo zejména pro děti velmi pozitivní zjištění. Ještě několikrát, když později přišla řeč, mi děti ve školce s nadšením vyprávěly, jak anděl poslal čerta pryč z kostela, že anděl vyhrál nad čertem a jak je vlastně ten kostel pro ně bezpečné místo. A to byla právě ta jedna z hlavních myšlenek, kterou jsem chtěla prostřednictvím této akce lidem sdělit. Po skončení „našeho“ Mikuláše pokračoval

program v sále kulturního domu a to Vánočním čtením, které zorganizovala má kolegyně učitelka ze základní školy společně se svými přáteli. Přítomní se po mikulášské nadílce přesunuli do sálu, kde dále vstřebávali adventní náladu.

Již tady se v roce 2016 při těchto dvou akcích zrodila spolupráce světského a duchovního života naší vesnice. V roce 2017 se opět uskutečnila mikulášská besídka v kostele sv. Bartoloměje a lidí bylo ještě více než rok předešlý. V roce 2017 tyto dvě akce dostaly další rozměr. Ze sálu kulturního domu, po skončení divadelního představení, se odebral „zvonečkový průvod“, každý cinkal zvonečkem, na cestu na návěs. V čele tohoto průvodu šel sv. Mikuláš s anděly. Na návsi již stál ozdobený vánoční strom, velký dřevěný Betlém, ale vše se topilo ve tmě. Nesvítil ani strom a i Betlém působil smutným dojmem, jak se ztrácel v okolním večerním šeru. Anděl měl za úkol strom i Betlém rozsvítit, ale ať dělal, co dělal, ať se snažil sebevíc, sám to nedokázal. Tak poprosil o pomoc všechny přítomné a společným zpěvem koledy „Půjdem spolu do Betléma“, se podařilo strom rozsvítit. Na návsi bylo přítomno cca 500 lidí, nevěřící i věřící a společný zpěv bylo slyšet široko daleko. Samozřejmě zpěv vánoční koledy v době adventu vyvolal mezi věřícími do jisté míry nevoli a na mou hlavu se strhla jejich oprávněná kritika. Ale i dnes si stojím za tímto svým do jisté míry prohřeškem, protože v silně sekularizované společnosti nelze při první společné akci začít vykládat, že koledy se zpívají až o Vánocích, a že si tedy zazpíváme nějakou adventní píseň z Kancionálu, kterou téměř nikdo z přítomných nezná. Tuto první prosincovou neděli roku 2016 se nemožné stalo možným. Lidé odlišní ve svém vyznání či ateisté byli jedno. Cítila jsem tu soudržnost a pospolitost, byl to velmi silný zážitek a rozhodně ne jenom pro mě, ale dle velmi pozitivních ohlasů právě z té strany světského obyvatelstva, vlastně pro všechny přítomné. Sama jsem nečekala takový pozitivní ohlas a do jisté míry obrat ve smýšlení mnohých spoluobčanů a chuť ke spolupráci. Dokonce i pan starosta, který je vůči církvi značně sekulárně vymezen, poskytl za Obecní úřad nemalý finanční dar na zakoupení sladkostí a ovoce do balíčků pro děti.

1.6 Adventní koncert v kostele sv. Bartoloměje

V roce 2016 se mně a mé kamarádce Lence podařilo uspořádat ještě další „spojující“ akci, jak jsem si pro své potřeby toto své snažení pojmenovala. Byl to adventní koncert v kostele sv. Bartoloměje. Na plakátě bylo napsáno: „*Římskokatolická farnost Malonty ve spolupráci s Obecním úřadem Malonty...*“. Naše pozvání přijal Velešínský chrámový sbor a na programu byla Česká mše vánoční od Jana Jakuba Ryby. Potřebný finanční obnos jsme s Lenkou získaly pomocí sponzorských darů od podniků, které mají v naší vsi živnost. Tak dlouho jsme chodily a pomyslně bouchaly na dveře, až se dveře otevřely a naše prosby byly vyslyšeny. Na koncert přišlo mnoho spoluobčanů a velice si chválili tento kulturní zážitek. Ihned po skončení koncertu se ode mne dožadovali ujištění, že to nebyl poslední koncert v kostele. Ráda bych v souvislosti s touto akcí vzpomněla na jeden úsměvný moment. Při našich jednáních se sbormistryní bylo dohodnuto, že se dostaví pouze část sboru. Ovšem dva dny před konáním akce paní sbormistryně zavolala Lence, že se nakonec dostaví celý jejich „ansábl“. Podotýkám, že sbor má cca 50 členů. Když mi Lenka tuto novou informaci volala, byly jsme obě značně zaskočeny. Po primárním šoku, jsme začaly obě logicky a pragmaticky uvažovat. Já měla za úkol zajistit pohoštění nejen pro sbor, ale i pro návštěvníky koncertu. Lenka měla zajistit každému členu sboru květinu. Nadešel den D, pátek 14. 12. 2016. Celé odpoledne jsem doma v naší miniaturní kuchyni vařila vodu do obrovských várníc k výrobě čaje a punče. Pak jsem tvořila obložené mísy a den předem upečené moučníky chystala na tácy. Manžel vše postupně odvážel autem do kostela a s naší paní kostelnicí vše aranžovali na místo. Když vše bylo připravené, lidé se pomalu začali scházet v kostele, celá netrpělivá jsem ze schodů vedoucích ke kostelu vyhlížela příjezd sboru. Koncert měl začít v 19,30 hodin. Na těch schodech jsem v mrazu stepovala již od 19, 00 hodin a pomalu, když ani v 19, 15 hodin žádné auto nepřijíždělo, se mě začala zmocňovat panika. Ještě uběhlo několik málo minut a již jsem slyšela zvuk příjíždějícího autobusu. Když jsem spatřila velký autobus, říká se mu „harmonika“, jak objíždí naši náves, velmi se mi ulevilo. Na druhou stranu jsem se v duchu musela smát, protože si nepamatuji, že by někdy k nám do vsi tento typ autobusu přijel. Zmohla jsem se akorát na nevěřící hledění a z mé letargie mě probralo, až jak postupně přicházeli členové a členky sboru a v rukách třímali své hudební nástroje. Všechny jsem vítala a s každým se pozdravila. Byla to nekonečná

zdravice. V tu chvíli jsem si dosti vyděšeně říkala, že se do našeho kostela zákonitě nemohou vejít. A k tomu mají hudební nástroje. Mé obavy se ovšem ukázaly být liché. Celý sbor se vměstnal do prostoru kněžiště a koncert byl nádherným kulturním zážitkem. Po skončení velmi vydařeného koncertu jsme všem darovali květinu. Sbornistryně i všichni ostatní členové byli velmi mile překvapeni, že květinu dostal každý z nich. To prý jinde ještě nezažili, jen v Malontech. Domů jsem z kostela odcházela cca v půl dvanácté v noci promrzlá až na kost. A nutno podotknout, že jsem velmi prochladla, protože jsem v následujících dnech měla virózu. A to mě a „mé děti“ z náboženství čekalo další sobotu 22. 12. 2016 vystoupení na návsi u příležitosti předávání Betlémského světla. Měli jsme nacvičený výrazový tanec se šátky na skladbu „Blahoslavení, Milosrdní“, která se stala hymnou SDM v Krakově. Toto vystoupení dětí bylo dalším krokem na cestě „sbližování“ duchovního a světského života v naší vesnici.

1.7 Tradiční táborák na začátku prázdnin

Tradicí našeho pana faráře je pořádání táboráku pro děti vždy první týden v červenci. Od roku 2016 jsem vždy byla nápomocná s přípravou a organizací této akce. Vymýšlela jsem a připravovala různé soutěže. V roce 2017 jsem pro děti připravila hru „Šipkovaná“. Společně s mojí maminkou jsme připravily trasu a pečlivě schovaly lístečky s úkoly pro děti, které se na cestu vydaly společně s panem farářem. Na konci cesty jsem na ně čekala a děti měly ještě jeden úkol. Měly podle napsaných instrukcí najít poklad. Tím pokladem byla truhlička plná sladkostí a malých drobností pro radost a také mísa plná domácích koláčů, které napekla moje maminka. Byla tam také ještě jedna menší truhlička a na ní připevněný lístek se jménem pana faráře. Tento druhý poklad, jak se nakonec se ukázalo, měl pan farář předat dál. Byl určený někomu jinému. Někomu, kdo fakticky žije a bydlí téměř na druhé straně Zeměkoule. V této menší truhličce byl finanční obnos pro devítiletou dívku z Indie, kterou má naše farnost v adopci a také dopis a společná fotografie „mých dětí“. Tyto peníze děti samy vydělaly prací na poli, když jsem v květnu pro nás zorganizovala brigádu, kdy jsme společně pro místní firmu Bemagro, a. s. sázeli celer na poli. Peníze, které děti za odvedenou práci dostaly, věnovaly na vzdělávání malé Sakshi z Indie. Já jsem přidala ještě nějaké finance od mých přátel a od své rodiny. Pan farář byl velmi dojatý tímto činem, kdy děti

pomáhaly jinému dítěti ke vzdělání. Pak jsme se vrátili k táboráku, kde jsme si v přátelské atmosféře povídali, pan farář hrál na kytaru a my jsme zpívali. Když jsem tento zážitek vyprávěla své kolegyni v práci, napadlo nás, že příští rok tento tradiční táborák uspořádáme v kooperaci se spolkem Mladých myslivců, který v Malontech funguje pod jejím vedením a vedením jejího partnera. A tak byl následující rok tradiční táborák společným zážitkem dětí i dospělých z obou dimenzí života v Malontech. Jak té duchovní, tak té světské. Společně jsme s kolegyní připravily soutěž, kdy děti, kterých se sešlo třicet pět, vytvořily družstva a plnily ve vymezeném prostoru lesa různé úkoly. Po vyhodnocení jejich znalostí obdržely mapu, na které byl zakreslený bod, kde bylo pro děti schované překvapení. Každé z dětí si tak našlo svou odměnu. Pak se opékaly buřty, zpívalo se a vyprávělo až do soumraku. Všichni jsme se velmi dobře bavili a děti se vzájemně obohacovaly svými znalostmi. Byla to další vydařená akce.

1.8 Křížová cesta na Cetvinách

Po nějaké době a po společném vydařeném táboráku mě napadlo, že bychom s kolegyní a jejími dětmi z mysliveckého kroužku mohli uspořádat zase nějakou společnou akci. A tak vznikl nápad, že se společně vydáme na procházku do Cetvin. Cetviny jsou v současnosti již neobydlenou vesnicí, která se nachází asi 12 kilometrů jižně od Malont na samotné státní hranici s Rakouskem. Jediná stavba, která se zde dochovala dodneška, je místní kostel Narození Panny Marie. Původně gotická stavba byla ve druhé polovině 15. století nahrazena čtvercovým trojlodím. Dnes kostel slouží ke konání poutních bohoslužeb, turistických prohlídek a je navštěvován jak Čechy, tak i sousedy z Rakouska. Za zmínku také stojí zrenovovaná Křížová cesta, která se nachází v překrásné okolní krajině této vesnice. V roce 1827 byla ve farském lese na Cetvinách postavena kaple, která byla rozšířena v roce 1844. Podél cesty k farní kapli bylo v roce 1883 umístěno čtrnáct žulových zastavení křížové cesty. Jako poslední byla v roce 1892 u kamenných božích muk a lesní studánky postavena Lurdská (jeskynní) kaple. Studánka je zmiňována již v roce 1616 a dle legend má voda v ní zázračné léčivé účinky. Cetvinská křížová cesta vede poli, loukami i lesy a na konci je možné posedět na z přírodních materiálů vytvořeném odpočívadle. Pro tento společný výlet jsem

záměrně vybrala postní dobu. A tak jsme se jednoho slunečného odpoledne všichni vydali jako poutníci na křížovou cestu. Počasí nám ten den přálo. U jednotlivých zastavení jsme si povídali o tom, či onom výjevu a děti vyslovovaly své vlastní názory a myšlenky. Pro mě bylo pozitivní zjištění, že i děti z mysliveckého kroužku dychtily po informacích čistě duchovního rázu. Na již zmiňovaném odpočívadle jsme pro děti připravili občerstvení a pak jsme si společně zahráli pohybové hry a honičky podle přání dětí. Domů jsme se všichni vraceli s dobrým pocitem a v dobré náladě ze společně sdílených chvil. Při hodinách náboženství pak děti vyrobily technikou frotáže, námět i se šablonami byl dostupný⁹ [online, cit. 2021-02-26], čtrnáct zastavení. Jednotlivé obrazy Křížové cesty jsem poté opatřila laminovací fólií, aby odolaly vlhkosti. Tato křížová cesta od dětí zdobí zeď v našem kostele dodnes.

1.9 Návštěvy v domově pro seniory

Kromě výše zmíněných akcí také s dětmi, které navštěvují náboženství, jezdíme v době adventu do Domova pro seniory v Kaplici. Na tato již tradiční setkání se připravujeme vždy již od října. Společně se scházíme v malontské keramické dílně, kde pod vedením p. Boženy Majerové vyrábíme drobné dárky pro seniory a děti si vždy vyrobí i dárek pro své blízké. Na první adventní setkání se seniory jsme vyrobili téměř sto padesát andělů, kterými jsme obdarovali každého, kdo v domově pro seniory bydlí. Děti po svém vystoupení, kterého se nikdy nemohou ze zdravotních důvodů zúčastnit všichni obyvatelé tohoto domova, obešly všechny, i nemobilní seniory a obdarovaly je vyrobeným andělem. Na tato adventní setkání míváme většinou připravené pásmo vyprávění různých adventních příběhů a zpíváme písničky za klavírního doprovodu. Jeden rok děti tančily již výše zmiňovaný tanec na hudbu SDM v Krakově. I tato akce, při které obdarovávají bližního, se dětem velmi líbí a v kaplickém Domově pro seniory nás vždy vítají s otevřenou náručí. Mimo advent sem také jezdíme na občasně návštěvy, kdy děti po dvojicích navštěvují již zmiňované imobilní obyvatele domova a povídají si s nimi nebo jim předčítají z knih, či si společně zahrají nějakou společenskou hru.

---

⁹ *Články víra pro děti: Víte, co je frotáž? Zkusme si vyrobit křížovou cestu touto technikou.* 2. 3. 2018 [online]. FIŠEROVÁ, V. [cit. 2021-02-26]. Dostupné na <https://deti.vira.cz/clanky/vite-co-je-frotaz-zkusme-si-spolu-vyrobite-krizovou-cestu-touto-technikou>.

Zpočátku jsem měla obavy, jak bude na děti působit stáří a s ním spojená určitá nemohoucnost. Obávala jsem se, aby z toho děti neměly nějaké negativní pocity a zážitky. Opak byl ale pravdou. Děti byly plné energie, ani trochu jim neubýlo a nadšeně mi sdělovaly, že jsou rády, že seniorům mohly udělat radost a zpříjemnit jim jejich mnohdy osamělý život. Vzpomínám si, že na děti velmi zapůsobilo setkání se stoletou stařenkou, která byla plně mobilní a s dětmi si vesele vyprávěla. Dětem dělalo problém nějak si srovnat v hlavě úctyhodný věk této paní a dokonce vytahovaly své znalosti dějepisu a připomínaly, co vše tato žena zažila. Byly z této skutečnosti právem ohromeny. Byla jsem šťastná, že se nám vždy při těchto návštěvách podaří potěšit a zpříjemnit seniorům jejich život, a že děti umějí úplně spontánně dát kus ze sebe pro někoho druhého. Pozitivní ohlas jsem zaznamenala nejen od dětí, ale i od personálu Domova pro seniory a samotných obyvatelů domova, ale i mezi rodiči dětí. Tato skutečnost je pro mě a mé poslání učitelky náboženství velmi motivující a potěšující.

1.10 Reflexe

Když se nyní pokusím porovnat vzdělávání z hlediska náboženství a víry v Malontech v historii a v současnosti, primárně mě napadá myšlenka, že dříve bylo náboženství a samotná víra každodenní součástí života lidí. Byla to lidská přirozenost a vlastně i samozřejmost. Tudíž i vzdělávání se ve svém kontextu neslo v duchu náboženství a víry. Ve dvacátém století se začala prohlubovat propast mezi životem ve víře a světským světem v důsledku sekularizace. A ani v Malontech tomu nebylo jinak. Ve svém dětství jsem se ve škole nesečkala ani s malou zmínkou o křesťanství nebo víře, a pokud ano, vůbec si to nepamatuji. V době mého vzdělávání na základní škole bylo zcela nemyslitelné navštěvovat kostel, či se nějak prezentovat jako věřící člověk. Bylo to dáno politickou situací v naší republice. Po listopadové revoluci v roce 1989 jsem byla v osmé třídě základní školy a nastal ve vzdělávání určitý zmatek. Zejména při výuce dějepisu a občanské výchovy. Vše bylo najednou jinak a já jako čtrnáctiletá holka jsem najednou nevěděla, co je správně, co je špatně a nechápala jsem svět okolo sebe. Domnívám se, že takovéto pocity měla spousta mých vrstevníků, ale i dospělých. V současnosti se ke křesťanským tradicím a hodnotám hlásí mnohem více lidí, než

v době mého dospívání. Nejsou to vždy lidé praktikující křesťanství, mají své argumenty proti víře a obecně k církvi jako instituci, ale jsou svolnější k dialogu. A tato má domněnka se mi potvrdila při akcích, kde jsem se snažila propojit duchovní sféru života s tou světskou dimenzí. Po Mikuláši v kostele i zarytí ateisté naznali, že slavení tohoto svátku v kostele má své kouzlo a mnohem větší rozměr, než dosavadní slavení v sále kulturního domu, na které byli dosud zvyklí. Musím ale říct, že ne všichni jsou mými snahami nadšení a fandí mi. Stále se najdou pochybovači a nepřející lidé, kteří se zarytě drží svých přesvědčení, že do kostela nikdy nevstoupí, že víra je pro naprosté zoufalce a svým způsobem psychicky narušené jedince. Ale i tito lidé jsou mnohdy svolní k dialogu a vlastně ode mě chtějí slyšet mé důvody a poznatky ze života ve víře. Domnívám se, že pouze jejich vlastní předsudky a bludná přesvědčení je drží v jejich vnitřním světě odmítačů a pochybovačů a jejich další část přitom po víře volá. Těchto lidí je v Malontech v současnosti jako šafránu. Mám radost, že se mi za pomoci mých přátel, farníků a všech ostatních podařilo alespoň trochu propojit výše zmiňované dva světy v jeden. Už samotná výuka náboženství, sice jako nepovinného předmětu, na naší škole hovoří o vstřícném kroku směrem ke křesťanství a jeho hodnotám. A akce v kooperaci se spolkem Mladých myslivců jsou důkazem, že kde je vůle, najde se i cesta.

2 Přípravy na hodiny náboženství

V této části své práce využívám k prezentaci některé z příprav na výuku hodin náboženství. Jak jsem již výše zmínila, náboženství je na naší škole vyučováno pro všechny ročníky najednou. Snažím se, aby vše bylo srozumitelné pro všechny věkové kategorie dětí, které náboženství navštěvují. Všechnu činnost v hodinách musím rovněž upravovat a prezentovat způsobem, který je srozumitelný jak pro děti z praktikujících rodin, tak pro děti z rodin „nevěřících“. Tento fenomén je v posledních letech velice patrný. Hodiny náboženství navštěvuje čím dál více dětí z ateistických rodin. Domnívám se, že je to důsledek již výše zmiňované ztracenosti dětí a hledání „něčeho“ nebo „někoho“. Při výuce vedu děti ke kooperaci a většinou si ty starší již opakují dříve získané vědomosti a mladším pomáhají. Nebo starší mají nějaký samostatný „těžší“ úkol. Většinou ale pracujeme všichni dohromady, protože opakování je matka moudrosti. Náměty pro své hodiny čerpám z metodik Evy Muroňové a spol. a z online stránek ww.vira.cz/deti a ze svých zkušeností a momentálních nápadů. Zdroje náplní hodin uvádím na konci stránky v poznámce pod čarou a on-line zdroje rovnou v textu.

2. 1 Vyučovací hodina

Téma: *Bůh nám dává svého Syna* (Ježíš je dětem představen jako dar Boha člověku)¹⁰ (Muroňová, Baránková, str. 21)

Teologická zvěst: Představit dětem sebe darování Boha člověku. V malém bezbranném dítěti, se Bůh stává jedním z nás. I dnes již emeritní papež Benedikt XVI. Ve své knize „Ježíš Nazaretský – Prolog“ (Ratzinger, 2015)¹¹ píše o konjunkci Jupiteru a Saturnu, což je vědecký důkaz tohoto nebeského znamení a zároveň je tento úkaz znamením od Boha, že se narodil Spasitel a Bůh se stává člověkem. Mudrci – králové se vydávají na cestu za hvězdou, podle Písma šla před nimi a zastavila se nad místem, kde

---

¹⁰ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 21.

¹¹ RATZINGER, J. *Ježíš Nazaretský Prolog*. Barrister & Principal, 2015. ISBN 978-80-87474-89-1.

byl narozený Ježíšek. Bůh se daroval všem, bez rozdílu. Primárně přišli k malému Ježíši ti nejchudší a opovrhovaní – pastýři. Ti znamení hvězdy viděli a dostalo se jim nebeského pozvání. Slavomír Ravik píše: „*Již od prvního okamžiku Ježíš povolává prosté, neučené a chudé.*“¹² (Ravik, 2006, str. 290).

Cíl: Děti se mají zamyslet nad znamením betlémské hvězdy jako světla, které ukazuje cestu. Děti by si měly umět spojit vánoční události v Betlémě s dnešním světem a přemýšlet, co pro ně může být hvězdou.

Obsah: Mudrci se klanějí malému Ježíši (Mt 2,1 – 12).¹³ Znamení betlémské hvězdy.¹⁴

Pomůcky: Pracovní list č. 13¹⁵ (Fukalová, 2013, str. 13), pastelky, baterka, šátek, papírový Betlém i s figurkami mudrců, větší papírová hvězda pro modlitbu.

Náplň vyučovací hodiny: Zazpíváme s dětmi nějakou koledu, kterou samy vyberou (např. „Půjdem spolu do Betléma“). V rámci opakování rozdám dětem figurky papírového betléma a nechám děti vyprávět o Ježíšově narození a během svého vyprávění budou samy stavět figurky.

Uvedení do tématu: Ve třídě ukryji krabičku s postavičkami mudrců a vyzvu všechny děti, aby ji společně hledaly. Kuželem světla z baterky budu dětem naznačovat cestu, která bude dosti dlouhá a složitá a s několika překážkami.¹⁶

Vlastní téma: Po nalezení figurek budu dětem vyprávět příběh o příchodu mudrců do Betléma a postavičky umístím do betléma. Zvláštní pozornost zaměřím na znamení hvězdy, která je přivedla k Ježíši. Vysvětlím dětem, že to Bůh touto hvězdou přivedl mudrce k malému Ježíši. Ve vyprávění zdůrazním velikou radost mudrců ze setkání s Ježíšem.¹⁷

---

¹² RAVIK, S. Biblické příběhy. Praha: Nakladatelství Levné knihy, 2006. ISBN 978-80-7309-344-0, s. 290.

¹³ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

¹⁴ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0, s. 171-174.

¹⁵ FUKALOVÁ, I. *Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013, s. 13.

¹⁶ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 27-28.

¹⁷ Tamtéž, s. 28.

Dynamika: „Hra na hledání“ – jednomu dítěti zavážu oči šátkem a odvedu ho na některé místo ve třídě tak, aby ztratilo orientaci, a pak mu dám úkol, aby našlo náš papírový betlém. Vyzkouším různé způsoby hledání – jedno dítě radí, více dětí radí, já budu zvonit zvonečkem před dítětem. Které hledá, některé z dětí povede hledajícího za ruku, atd. Po nalezení Betléma si společně shrneme, které hledání bylo nejlepší a které naopak nejtěžší. Společně se zamyslíme, co nám může pomoci najít cestu k Ježíši. Např.: hlasy lidí, rady lidí, tichý hlas Boha v modlitbě, příklady svatých, Boží slovo, které slyšíme v kostele....)¹⁸

Betlémská hvězda ukazuje cestu i nám (vyrobíme si hvězdu, která ukáže cestu nám).

Každé dítě dostane stužku a jeden papírový paprsek společné hvězdy, který má na konci díрку. Děti přivážou na tento konec paprsku stužku a společně přilepujeme paprsky na kruhový podklad tak, aby stužky mířily ven. Utvoříme s dětmi kruh, hvězdu položíme dovnitř kruhu a stužky narovnáme tak, aby mířily k dítěti – stuha hvězdy nám ukazuje cestu k Ježíši, cestu do středu kruhu. Nakonec nalepím do středu hvězdy obrázek malého Ježíše v jeslích. Vyzvu děti, aby uchopily konce stuh, hvězdu zvedly a chodily dokola. Hvězda se bude otáčet a my můžeme zpívat nějakou písničku dle přání dětí.¹⁹

Práce s pracovním listem: Děti budou dle pokynu vybarvovat jednotlivá políčka obrázku pastelkami, až se jim nakonec objeví hvězda a jméno Ježíš.²⁰

Závěr: Na závěr hodiny položím na zem svíčku a k ní hvězdu vystřiženou z papíru. Řeknu dětem, že také mne přivedl Bůh k Ježíši, postavím se ke hvězdě a zavolám jménem některé z dětí a vyzvu je, aby také přišlo ke mně. Postupně se všichni shromáždíme kolem hvězdy a poděkujeme Bohu, že nám dává znamení, abychom našli Ježíše.

---

¹⁸ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 27-28.

¹⁹ Tamtéž, s. 28.

²⁰ Tamtéž, s. 28.

Modlitba: „*Dobry Bože, ty nám dáváš znamení, abychom našli Ježíše, ty sám přicházíš a stáváš se člověkem, abys nám byl blízko. Děkujeme ti za to. Amen.*“²¹
(Muroňová, Baránková, 2003, str. 28).

2. 2 Vyučovací hodiny - trojblok

Hlavní téma společné všem třem hodinám: Bůh nám dává své slovo (skrze Boží slovo se děti dovídají o Ježíšově učení a o jeho skutcích, měly by se seznámit se základními událostmi z Ježíšova života – výuka by měla v těchto třech následujících hodinách tvořit jakousi mozaiku Ježíšova učení a dát dětem příklady Ježíšova následování).

Teologická zvěst (společná pro celý trojblok): Přiblížit dětem Ježíše jako Spasitele lidského neštěstí, zármutku a strastí. On sám je tím lékem, proto Ho chceme následovat. Písmo dokládá Ježíšovy zázraky a my se pokusíme Ježíše svým vlastním životem a skutky následovat a přijmout Ho do svého každodenního života a tím budovat svou víru. Je důležité, abychom i my, tak jako apoštolové, prošli ve svém životě řadou hlubokých prožitků a také zkouškami, než budeme schopni „*postavit dům své víry na pevné skále poznání.*“²²

---

²¹ Tamtéž, s. 28.

²² RAVIK, S. Biblické příběhy. Praha: Nakladatelství Levné knihy, 2006. ISBN 978-80-7309-344-0, str. 307.

2. 2. 1 Vyučovací hodina

Téma: *Svatba v Káni Galilejské*²³

Cíle: Seznámit děti s biblickým příběhem o Ježíšově prvním zázraku na svatbě v Káni Galilejské. Děti si mají na proměně vody ve víno uvědomit, jak Ježíš dokáže měnit smutek v radost.²⁴

Obsahy: Svatba v Káni Galilejské (J 2,1 – 12)²⁵

Pomůcky: Dětská obrázková Bible, pracovní listy č. 16²⁶ (Fukalová, 2013, str. 16), pastelky, nůžky, lepidlo, bílý kulatý ubrus, tři skleněné džbány, červená sladká šťáva, malé lžičky, malé skleničky, malé papírové kartičky (pro každé dítě dvě).

Metodický postup: Sesedneme se s dětmi do kruhu a tím si vytvoříme hranice země, ve které Pán Ježíš žil. Do středu kruhu položíme Bibli a vyzvu děti, aby říkaly, co všechno v zemi Pána bylo (moře, řeka, poušť, vítr, lodě, domy, města...). Sdělím dětem, že lidé v Ježíšově době znali Boha, svého Stvořitele a Ochránce, že věděli, že Bůh se o ně stará, že se k Bohu modlili a navštěvovali jeho chrám.²⁷

Uvedení do tématu: Dětem budu jmenovat jednoduchá slova a ony k nim budou vymýšlet antonyma (tma x světlo, zima x teplo, smutek x radost, hluk x ticho, pláč x smích, smutek x radost ...atd.), budu dbát na to, aby děti doplňovaly radostnější slovo.²⁸

Vlastní téma: Hlavní otázkou je, co se změnilo v tomto biblickém příběhu, který vám nyní budu vyprávět. Převyprávím příběh o svatbě v Káni Galilejské podle Jan 2,1 – 12. Podrobně popíši prostor, ve kterém se svatba odehrávala, společně vyjmenujeme, kdo asi seděl u stolu na hostině a co na hostině jedli a pili. Hostina určitě začala modlitbou a slavnostním přípitkem a všichni se určitě radovali, zpívali a tancovali

---

²³ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 32.

²⁴ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0, str. 181.

²⁵ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

²⁶ FUKALOVÁ, I. *Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013, s. 16.

²⁷ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 32-33.

²⁸ Tamtéž, s. 32-33.

a připíjeli na zdraví ženicha a nevěsty. Ježíš s Marií se radovali společně s ostatními. Poté budu dětem vyprávět událost proměnění obyčejné vody ve víno, **zdůrazním přímluvu Ježíšovy maminky a to, že Ježíš dokáže udělat zázrak – proměnit zcela obyčejnou věc v to nejlepší.** S dětmi se zamyslíme, kolik mohlo být na svatbě lidí, budeme společně vyjmenovávat. Na závěr shrnu a zdůrazním, že Ježíš mění vodu ve víno. Ježíš mění smutek v radost. Ježíš to dělá nenápadně a potichu. V tomto místě si zopakujeme tvoření antonym ze začátku hodiny, ale nyní již použiji slov: Ježíš mění vodu ve víno, tmu ve světlo, smutek v radost...atd.²⁹

Dynamika: Sesedneme se v kruhu okolo rozprostřeného ubrusu, na který postavím džbán s čistou vodou, vedle misku s červenou ovocnou šťávou, lžičky a skleničky pro děti. Dětem řeknu, že zázraky umí konat jenom náš Pán Ježíš, ale rozdávat kolem sebe radost dokážeme i my. Je to jednoduché a rozdávat radosti je vlastně také takový maličkatý zázrak. Děti postupně říkají, jak můžeme rozdávat radost a zároveň přistoupí ke džbánu s vodou a lžičkou dají do čisté vody trochu červené ovocné šťávy a čistá voda se pomalu „mění ve víno“. Pak nalijí každému dítěti do skleničky trochu našeho „vína“ a připijeme si na konání dobrých skutků a rozdávat radosti ostatním.³⁰

Dva prázdné džbány: Na lavici postavím dva prázdné skleněné džbány, dětem rozdám malé papírové kartičky – každému dvě – na jednu kartičku děti nakreslí to, z čeho mají radost, na druhou to, z čeho jsou smutní. Džbány budeme plnit těmito obrázky. Jeden džbán „vodou“ a druhý „vínem“. Pak budeme pracovat s pracovním listem č. 16 (dle metodiky).

Závěr: Podle dynamiky děti vytvoří ze svých dlaní misky a já říkám: „*Pane Ježíši, na svatbě v Káni Galilejské jsi proměnil vodu ve víno. Změň, prosím, i to, z čeho jsme byli v poslední době smutní.*“ Děti společně připojí slovo: „*Amen.*“³¹ (Muroňová, Baránková, 2003, str. 33).

---

²⁹ Tamtéž, s. 32-33.

³⁰ Tamtéž, s. 32-33.

³¹ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou.* Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 33.

2. 2. 2 Vyučovací hodina

Téma: *Ježíš povolává učedníky*³²

Cíle: Děti se mají seznámit s okolnostmi povolání učedníků Ježíšem a naučit se jména některých učedníků. Děti si mají uvědomit, že i ony mohou být Ježíšovými učedníky a přemýšlet, co pro to mohou udělat.³³

Obsahy: Ježíš povolává učedníky (Mt 19,13 – 15, Mt 4,18 – 22).³⁴ Základ společenství, které trvá dodnes.

Pomůcky: Pracovní list č. 17³⁵ (Fukalová, 2013, str. 17), větší svíčka, dětská obrázková Bible, bílý ubrus, pro každé dítě jehla s navlečenou bavlnkou, síť, provázky (delší a kratší)

Metodický postup: Začneme společnou modlitbou, děti se postaví do kruhu, z dlaní vytvoří nad svou hlavou miskou a já říkám: „ Pane Ježíši, dáváme ti své starosti a prosíme tě, proměň je, jako jsi proměnil vodu ve víno na svatbě v Káni Galilejské.“ Poté si stručně zopakujeme děj minulého příběhu.³⁶

Uvedení do tématu: Zeptám se dětí, co si vybaví, když řeknu slovo jezero. Po jezeře plují lodě, i Ježíš se plavil na loďce z místa na místo, někdy z loďky promlouval k lidem. Nekřičel, jen mluvil a lidé ho slyšeli. Polohlasem budu říkat s rukama kolem úst: „*Pojď za mnou...* jméno dítěte.“ A ono mi odpoví: „*Tady jsem.*“ A připojí se ke mně. Takto vyvolám všechny děti a společně utvoříme kruh.³⁷

---

³² E MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 34-35.

³³ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0, str. 182-183.

³⁴ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

³⁵ FUKALOVÁ, I. *Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013, s. 17.

³⁶ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 34-35.

³⁷ Tamtéž, s. 34-35.

Vlastní téma: Při rozhovoru s dětmi si popovídáme, co takový rybář dělá, jak loví ryby atd. Dětem budu vyprávět příběh podle Mt 4,18 – 22.³⁸ **Zdůrazním Ježíšovu větu: „Pojďte za mnou!“** A také to, že Petr s Ondřejem HNED všechno nechali, i když měli zrovna sítě ve vodě a v nich určité veliký úlovek, a šli – následovali Ježíše. Stejně tak udělali i Jakub a Jan, když spravovali sítě. Připomenu dětem, že jako Ježíš volal rybáře a jako jsme se volali na začátku hodiny, stejně tak nás Ježíš volá i teď. Říká: „Pojď za mnou.... jméno dítěte!“³⁹

Práce s pracovním listem: Spojíme cestu vyznačenou tečkami, spojíme jednotlivé postavy s Ježíšem, vytečkovanou cestu si děti mohou sešít i jehlou s nití.

Dynamika: Jsme Ježíšovi učedníci – vytvoříme si loďku, jedno dítě bude uprostřed a bude držet plachtu – ubrus a my ostatní pantomimou znázorníme odražení od břehu, veslování, silný vítr, bouři, klidné počasí, spouštění sítí do vody a vytahování sítí plných ryb. **POJĎ!** Rozdělím děti do dvou skupin, jedny budou jako Petr s Ondřejem držet sítě plné ryb a druhé budou jako Jakub s Janem sítě spravovat. Budu každému z nich postupně říkat: „Pojď za mnou!“ Děti musejí všeho nechat a jít. Vytvoříme společně „hada“, kterého spojíme do velkého kruhu Ježíšových učedníků. Společenství učedníků – každé dítě dostane provázek, mezi dvě lavice uvážu jeden delší provaz a postupně budu zvat děti, aby říkaly: Jsem Ježíšův učedník stejně jako... (Petr, Jan, Jakub, Tomáš, Ondřej...).“ Svůj provázek dítě přiváže tak, aby nám vznikala jedna společná síť.⁴⁰

Závěr: Poděkuji za každé dítě i za sebe, že může každý z nás být Ježíšovým učedníkem a děti mohou odpovídat: „Pane Ježíši, děkuji ti, že mě voláš k sobě.“⁴¹

---

³⁸ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

³⁹ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 34-35.

⁴⁰ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 34-35.

⁴¹ Tamtéž, s. 34-35.

2. 2. 3 Vyučovací hodina

Téma: *Ježíš uzdravuje slepého*⁴²

Cíl: Děti se mají seznámit s biblickou událostí, kdy Ježíš uzdravuje slepého. Děti si mají uvědomit přítomnost nemocných nebo postižených lidí ve svém okolí a své chování k nim.⁴³

Obsah: Uzdravení slepého (Mk 10, 46 – 52, L 18,35 – 43).⁴⁴

Pomůcky: Obrázky nemocných, postižených, trpících lidí (misijní kalendář 2016), pracovní list č. 20⁴⁵ (Fukalová, 2013, str. 20), pastelky, nůžky, pro každé dítě dva barevné proužky papíru, drobné předměty nebo potraviny a ovoce k poznávání se zavázanýma očima, šátek.

Metodický postup: Hodinu začneme společnou modlitbou „Otče, náš“⁴⁶ (Mt 6, 9-13), kterou děti již znají.

Uvedení do tématu: Podíváme se vzájemně do očí a já se zeptám, jestli se umíme dobře dívat. Abychom se uměli dobře dívat, potřebujeme nejen dobré a zdravé oči, ale i dobré srdce. Vyzkouším, zda se děti umějí dívat srdcem. Rozdám jim obrázky trpících, nemocných a osamělých lidí a zeptám se, co vidí. Děti odpovídají a já se pak zeptám, co by dělaly, kdyby takového člověka potkaly doopravdy.⁴⁷

Vlastní téma: Budu dětem vyprávět biblický příběh podle L 18,35 – 43.⁴⁸
Zdůrazním v něm naději a víru slepce, že bude uzdraven. (Smiluj se nade mnou, Pane, at' vidím!) Všimneme si přítomnosti lidí, kteří ho okřikovali, aby mlčel.

---

⁴² MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 39.

⁴³ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0, str. 218.

⁴⁴ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

⁴⁵ FUKALOVÁ, I. *Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013, s. 20.

⁴⁶ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

⁴⁷ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 39-40.

⁴⁸ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

Nechám děti vcítit do situace nemocného a možnosti stát se jeho pomocníkem – ne lidmi, kteří ho okřikují. Nakonec se zamyslíme, kdo byl v příběhu vlastně slepý. Lidé, kteří nevidí neštěstí druhého, jsou slepí, i když vidí. Zamyslíme se, jestli někde blízko nás není někdo, kdo potřebuje naši pomoc.⁴⁹

Práce s pracovním listem: Prohlédneme si ilustraci k příběhu, když obrázek přehneme, uvidíme slepého před uzdravením. Když pracovní list otevřeme, slepý už vidí. Vybarvíme, co uviděl slepý po svém uzdravení. Přemýšlíme, co si asi mohou myslet „naši“ dva kamarádi na obrázku.⁵⁰

Dynamika: Nevidím – zavážu dětem oči a tím je zbavím na chvíli zraku, na chvíli zakusí pocity slepého člověka. Hmatem budou poznávat kamaráda nebo drobné předměty, podle chuti některé potraviny. Nakonec se jedno z dětí stane „vodícím psem“ a bude to se zavázanýma očima vodit po místnosti tak, aby do ničeho nenabouraly a neupadly atd. Dítě se zavázanýma očima musí svému vodícímu kamarádu věřit, tak jako slepý z příběhu věřil v uzdravení od Pána Ježíše. I my věříme Pánu Ježíšovi.

Pokud nám zbude čas, vyrobíme záložku do knihy z barevných papírů a čtvrtky a někoho s ní obdarujeme.⁵¹

Závěr: Využijeme obrázky ze začátku hodiny. Na velký papír nakreslím srdce Boží lásky. Nemocným a opuštěným lidem je Bůh velice blízko. Děti vyslovují nahlas své prosby za člověka, jehož obrázek mají, a pokládají ho při tom „do Ježíšova srdce“. Obrázky můžeme přilepit, prosby k němu dopsat a plakát odnést do kostela na nástěnkou.

---

⁴⁹ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 39-40.

⁵⁰ Tamtéž, s. 39-40.

⁵¹ Tamtéž, s. 39-40.

2. 3 Vyučovací hodina

Téma: Setkání apoštolů se Vzkříšeným Pánem ⁵²

Teologická zvěst: Přiblížit dětem bezradnost a určité obavy apoštolů, když již Ježíš nebyl mezi nimi a následně Ho poznali podle jeho ran na těle. Nevěřicnost Tomáše, který potřeboval hmatatelný důkaz o Vzkříšeném. Tomáš „*si vymíňoval, že neuvěří v Kristovo zmrtvýchvstání, dokud si nesáhne do jeho ran.*”⁵³ Ravik dále píše, že toto Tomášovo smýšlení se nakonec zhroutilo před pravdou, jež nelze postihnout slovy a ani rozumovými argumenty. Tomáš měl týden po velikonocích konečně možnost na vlastní oči spatřit Vzkříšeného a sám Ježíš jej vybídl, ať vloží svou ruku do jeho ran. Tehdy teprve Tomáš uvěřil a klesl k Ježíšovým nohám se slovy: „*Pán můj a můj Bůh.*“ (J 20, 28)⁵⁴

Motto: „*Pán můj, Bůh můj.*“

Cíl: Děti se mají seznámit s biblickou událostí, kdy se apoštolové setkávají se Vzkříšeným, kdy Tomáš vyslovuje svou víru.

Obsah: Dvojí zjevení v Jeruzalémě (J 20, 19 – 31).⁵⁵

Pomůcky: Bible, Dětská Bible, čokoládové bonbóny, pracovní listy, omalovánky papírové puzzle.

Metodický postup: Vycházka k Farskému rybníku, společná modlitba.

Uvedení do tématu: Vyprávím dětem příběh o tom, jak je těžké něčemu nebo někomu uvěřit, když jsme dané události nebyli přímými svědky + rozhovor s dětmi, jejich zkušenosti. Ne vždy máme možnost se některých událostí zúčastnit, a přesto jim věříme (dějiny obecně, tvrzení rodičů nebo kamarádů, atd.).

---

⁵² JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0. s. 232.238.

⁵³ RAVIK, S. *Biblické příběhy*. Praha: Nakladatelství Levné knihy, 2006. ISBN 978-80-7309-344-0, str. 307. s. 469-470.

⁵⁴ Bible. *Písmo svaté Starého a nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

⁵⁵ Bible. *Písmo svaté Starého a nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

Vlastní téma: Dnes neprobíhá výuka v lavicích, ale společně jsme se vydali k Farskému rybníku a sedíme na trávě na hrázi rybníka. Na úvod se společně pomodlíme a chvíli si povídáme o všedních věcech. Poté nechám děti číst z Dětské Bible konkrétní kapitolu. A následně přečtu já z Písma Jan 20, 19.⁵⁶ Poté opět následuje rozhovor s dětmi + učitelka pokládá různé otázky k zamyšlení (podle čeho poznal Tomáš Ježíše, jaký měli učedníci pocit, když znovu uviděli Pána, atd.). Děti aktivně spolupracují, společně se snaží vcítit do pocitů nevěřícího Tomáše. Tyto pocity jsou nám všem více, či méně známé. Většinou to, co si nemůžeme osahat, čeho se nemůžeme fyzicky dotknout, jako by neexistovalo. Tato skutečnost mě přivede na myšlenku, jak prakticky tento pocit „nevěřícího“ dětem zprostředkovat tak, aby alespoň trochu toto prožily.

Dynamika: Pocit „nevěřícího“ ve skutečnost, kterou nemůžeme osahat, či se jí dotknout mě přivedl na nápad s čokoládovými bonbony. Snažím se tímto způsobem dětem zprostředkovat pocit apoštolů při jejich prvním setkání se Vzkříšeným Pánem (děti zavrou oči, nastaví ruku, vložím jim do dlaně čokoládový bonbon, děti mají stále zavřené oči, nesmějí se podívat, co do ruky dostanou a musejí si bezprostředně onen předmět v dlaní vložit do úst a pak po otevření očí sdělují své pocity). V tuto danou chvíli, v ten konkrétní okamžik mě, učitelce, děti bezmezně důvěřují. Věří, že jim nedám do dlaně nic nepatřičného a že „to“ mohou bez obav vložit do úst a sníst. Takto se mi podaří alespoň trochu reálně zprostředkovat víru v Boha, kterého nemůžeme fyzicky uchopit za ruku, pohladit ho, obejmout atd.

Závěr: Na konci hodiny děti dostávají pracovní listy a Velikonoční omalovánky (dostupné z: <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>⁵⁷ [online, cit. 2021-02-26]) a na úplný závěr následuje společná modlitba.

---

⁵⁶ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

⁵⁷ <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>

2. 4 Vyučovací hodina

Téma: Bůh je láska

Teologická zvěst: Ježíš říká Židům, když se prochází sloupovým Šalomounova chrámu: „*Já a Otec jsme jedno.*“ (J 10, 27 – 30).⁵⁸ Židé pochybují o Ježíšově Mesiášství a On jim říká, že skutky, které činí ve jménu Otce, o Něm vydávají svědectví. Židé však nevěří, nejsou z jeho ovcí. Bůh – Ježíš je nekonečná a ničím nepodmiňovaná Láska. Kdo patří k Ježíšovým ovcím, má život věčný. Láska – Bůh je pro všechny, kteří uvěří. Bůh se stal člověkem a dal svůj život za všechny lidi. Své utrpení na kříži a smrt nepodmiňoval „něco za něco“. ⁵⁹

Motto: „*Pán Ježíš nás má moc rád.*“⁶⁰

Cíl: Seznámit děti s biblickou událostí, kdy Ježíš vypráví učedníkům příběh O dobrém pastýři⁶¹

Obsah: O dobrém pastýři, Rozmluva ve svátek posvěcení chrámu (J 10, 27 – 30)⁶²

Pomůcky: Bible, Dětská Bible, obrázky lidí z různých etnik, kultur i majetkových poměrů, lidí a dětí s postižením, pracovní listy, pastelky, lepidlo, temperové barvy, nůžky, čtvrtky, stříbrné perličky.

Metodický postup: Na úvod společná modlitba, zazpíváme si písničku „Slyšte výzvu od dětí“ (děti jí znají z mikulášské besídky).

Uvedení do tématu: Na tabuli nakreslím křídou velké srdce, ptám se, co tento symbol vyjadřuje. Co by mohlo vyjadřovat srdce, které má v sobě rýhy, atd. Vedu s dětmi rozhovor. Poté se dětí zeptám, jak by definovaly slovo „*láska*“.

---

⁵⁸ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

⁵⁹ RAVIK, S. Biblické příběhy. Praha: Nakladatelství Levné knihy, 2006. ISBN 978-80-7309-344-0, str. 471.

⁶⁰ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou.* Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003, s. 58-59.

⁶¹ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0. s. 200-201.

⁶² Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

Vlastní téma: Čteme z Bible, děti se při čtení střídají, ostatní naslouchají. Ptám se dětí, jak tomuto podobenství rozumějí, diskutujeme + otázky k zamyšlení, pracovní list „Dobrý pastýř.“ – labyrint, děti pracují ve skupinách – hledání dvanácti rozdílů na pracovním listu a skládání puzzle „Ovečky“ dostupné na: <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>⁶³ [online, cit. 2021-02-26] – děti kooperují ve skupině, během jejich práce učitelka zpívá za doprovodu hry na kytaru, děti pracují na koberci.

Dynamika: Společná práce dětí – vyrobení koláže – „květ“ z papírových srdcí různých velikostí a stříbrných perliček s nápisem „Bůh je láska“, dostupné na: <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>⁶⁴ [online, cit. 2021-02-26], tato koláž je dárkem pro P. Pavla.

Závěr: Děti dostanou domů omalovánku k tématu. Na konci hodiny společná modlitba.

2. 5 Vyučovací hodina

Téma: Ve jménu Trojjediného

Teologická zvěst: Každá naše modlitba je rozhovorem s Bohem. Ježíš nám řekl, jak se máme modlit, doklad najdeme v Písmu v evangeliu podle Matouše. Po velikonočních událostech byl nejen apoštolům, ale i nám všem dán dar Ducha svatého, abychom byli posilněni ve víře a v následování Ježíše Krista. A tehdy, když se z nebe ozval velký hukot a objevily se jazyky jako z ohně a přítomní mluvili různými jazyky, jak jim Duch napovídal (Sk 2, 2–3), Ravik píše: „*Toho dne se „obrátilo“ mnoho lidí a počala vznikat židokřesťanská obec, která se snažila být dočasným kompromisem mezi učením Starého a Nového zákona. A počaly se dít i zázraky.*“⁶⁵

Cíl: Seznámit děti s problematikou Nejsvětější Trojice

---

⁶³ <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>

⁶⁴ <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>

⁶⁵ RAVIK, S. Biblické příběhy. Praha: Nakladatelství Levné knihy, 2006. ISBN 978-80-7309-344-0, str. 477.

Obsah: Každou modlitbu začínáme slovy ve jménu Trojice, hledání odkazů na číslo tři v Písmu. Ježíšova modlitba⁶⁶

Pomůcky: „Cesta světla“, vytvořil Zdirad Čech – obrazový kalendář se slovním doprovodem, Bible, vajíčko uvařené natvrdo.

Metodický postup: Úvodní společná modlitba („rozbor“ modlitby „Otče, náš“ uskutečňuji vždy již v měsíci září), vyzvu děti, aby na papír napsaly své „šťastné“ číslo + rozhovor.

Uvedení do tématu: Otázka k dětem: „*Co je to modlitba a kde se modlíme?*“ – děti spolupracují, učitelka upřesňuje odpovědi – modlitba je rozhovor s Bohem, Bohu můžeme sdělovat všechno, On stejně všechno ví a nemá smysl Mu lhát, On ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte (Mt 6, 8 – 13)⁶⁷. Kde se v běžném životě setkáváme s číslem tři.

Vlastní téma: Výklad o Nejsvětější Trojici - Otec, Syn a Duch Svatý – soupodstatný vztah. Děti právem nerozumějí – příklad s vajíčkem (tři části – skořápka, bílek, žloutek tzn. dohromady jeden celek, lze je oddělit, ale již to nebude vajíčko, pouze jeho části). Nejsvětější Trojici rovněž nelze rozdělit na části, tvoří jeden soupodstatný celek. Vztah Pána Ježíše k Bohu, různá jména pro Otce (Bůh, Stvořitel, Hospodin), různá jména pro Syna (Ježíš, Mesiáš, Spasitel, Syn Boží, Kristus) – děti aktivně odpovídají, pokládají otázky, odpovídám. Výklad o Křížové cestě – pomůcka při modlitbě v době postní, pojednává o cestě Pána na horu Golgota, kde byl Pán ukřižován, poté uložen do hrobu a třetí den vstal z mrtvých = velice radostná událost pro všechny = tímto činem Pán slíbil i nám, že jednou vstaneme z mrtvých. Rozhovor nad tématem a pojmem Evangelium – radostná zpráva pro lidi, učitelka pokládá dětem otázky, proč je to zpráva radostná, děti spolupracují. Učitelka upřesňuje, „*že evangelium říká, že smrt byla přemožena, Pán Ježíš zvítězil nad smrtí a přemohl ji, je to radostná zpráva o setkání nás všech s Pánem na věčnosti.*“

---

⁶⁶ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0. s. 187.

⁶⁷ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

Dynamika: Kalendář „Cesta světla“ – obrazový kalendář se slovním doprovodem. Kalendář vytvořil Zdirad Čech. Kalendář obsahuje 15 obrazů a u každého je charakteristická věta pro daný motiv. Začíná obrazem Pána a větou: „*Já jsem cesta a život.*“ Přes Zmrtvýchvstání Pána, prázdný hrob, cestě do Emauz, poznání učedníků při prvním setkání se Zmrtvýchvstalým Pánem, radost učedníků, přikázání odpouštět, nevěřícího Tomáše, Petrovo ujištění o lásce k Pánovi, Pánův příkaz k hlásání evangelia, Pánovo ujištění pro všechny, že je s námi až do konce světa, setkávání se v modlitbách a po devíti dnech seslání Ducha Svatého – děti se postupně střídají ve čtení komentářů ke každému obrazu a učitelka s dětmi vede rozhovor, za aktivní účasti dětí.

Závěr: Otázka smrti a života – odpovědi nacházíme v Bibli a modlitbě. Na konci hodiny společná modlitba.

2. 6 Vyučovací hodina

Téma: Nanebevstoupení Pána

Teologická zvěst: V křesťanské liturgii je mnoho svátků a slavností. Každé slavení má své specifikum. Liturgie každého slavení je předepsána v Misálu. Poselstvím Vánoc je radostná zvěst o narození Spasitele, Velikonoce jsou slavností obrovského smutku a zároveň velké radosti ze Zmrtvýchvstání a jsou oslavou, kdy Ježíš zvítězil nad smrtí. Ve světle velikonočních událostí jsme ujišťováni, že se shledáme s Ježíšem a budeme mít život věčný.

Cíl: Seznámit děti s biblickou událostí Nanebevstoupení Pána⁶⁸, co je slavnost a slavení.

Obsah: Nanebevstoupení Ježíše Krista. Tato událost je slavností. Křesťanské slavnosti, které děti znají – Vánoce, Velikonoce, Svatodušní svátky atd.

---

⁶⁸ JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0. s. 238-239.

Pomůcky: Kniha „O třech stromech“ (Gabriel Ringlet)⁶⁹, čtvrtka, suché pastely.

Metodický postup: Co znamená slavnost a slavení – rozhovor + zkušenosti dětí, děti vyprávějí o slavnostech, které v životě zažily, paní učitelka upřesňuje, že slavnost může být veselá, ale i smutná (pohřeb). Slavnost je mimořádná událost a mimořádný zážitek. Křesťanské svátky mají svá zvláštní pojmenování – např. Boží Hod Velikonoční.

Uvedení do tématu: Učitelka děti seznamuje s liturgií Božího Hodu Velikonočního a následné slavnosti Nanebevstoupení Páně. Jedno slovo *nanebevstoupení* – složené ze tří slov na nebe vstoupení – opět se setkáváme s číslem tři. Devět dní mezi těmito dvěma událostmi se nazývají Novéna – 9 dní každodenní modlitby, denně se za něco či někoho modlíme a děkujeme Bohu. Děti napíší na papír proč a za koho se chtějí pomodlit + rozhovor.

Vlastní téma: Kniha: „*O třech stromech*“ (Gabriel Ringelt). Dětem budu předčítat z knihy, ve čtení se střídám s dětmi, po přečtení příběhu podněcuji děti k rozhovoru a úvahám o příběhu. V příběhu se píše o darech, jak s konkrétním darem kdo naložil. Co je pro nás darem od Boha? V Evangelii podle Lukáše je napsáno: „*Když se přibližovala doba, kdy měl být Ježíš vzat vzhůru do nebe, pevně se rozhodl jít do Jeruzaléma*“ (Lk 9,51)⁷⁰. Ježíšův výstup do nebe se uskutečnil na Olivové hoře, nedaleko místa, kde se Pán Ježíš modlil před svým utrpením na kříži. Evangelista Lukáš dále vypráví o události Nanebevstoupení: „*Ježíš vyvedl učedníky „směrem k Betánii, zvedl ruce a požehnal jim. A zatímco jim žehnal, odloučil se od nich a vznášel se k nebi. Oni se mu poklonili a s velikou radostí se vrátili do Jeruzaléma. Byli stále v chrámě a velebili Boha*“ (Lk 24,50-53)⁷¹. Svatý Lukáš dále píše, že učedníci, když viděli, že Ježíš vystoupil do nebe, vrátili se do Jeruzaléma „s velikou radostí“. Toto tvrzení je trochu divné? Děti odpovídají, proč. Většinou, když jsme odděleni od svých blízkých, svých přátel nějakým definitivním (např. smrtí, odstěhováním se do daleké ciziny, atd.) rozloučením, máme v sobě smutek, protože už neuvidíme jejich tvář, neuslyšíme více

---

⁶⁹ Gabriel Ringelt O třech stromech ISBN 9788071954613.

⁷⁰ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

⁷¹ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

jejich hlas, nebudeme se moci těšit z jejich přítomnosti. Jenže Lukáš zdůrazňuje velikou radost učedníků. Jak je to možné? – diskuse s dětmi. Učedníci chápou, že když Pán již od nich odešel do nebe, je stále s nimi a nikdy je neopustí. A i pro nás, když Pána naše oči nevidí, je stálou útěchou, oporou a přimlouvá se za nás.

Dynamika: Společná práce dětí – kresba výjevu Nanebevstoupení. Obraz umístíme na nástěnku v kostele.

Závěr: Vstoupení Ježíše do nebe tedy není konec, ale začátek - říká nám, že je Ježíš Živý mezi námi novým způsobem, nenajdeme Ho konkrétně např. v Jeruzalémě, v Praze, v Malontech...., je součástí celého světa. Ježíš je součástí Boží vlády, je přítomen v každém prostoru a času, nablízku každému z nás. V životě tedy nikdy nejsme sami.

2. 7 Vyučovací hodina

Téma: Soslání Ducha svatého⁷²

Teologická zvěst: Další z křesťanských slavností, která nám připomíná Boží lásku k člověku. Dar Ducha, který nám pomáhá upevňovat víru a následovat Ježíše Krista, je dalším důkazem lásky Boha ke svému stvoření. Je nám průvodcem na cestě při následování Ježíše Krista.

Cíl: Přiblížit dětem svatodušní slavnost.

Obsah: Soslání Ducha svatého je další ze slavností, odkazy najdeme v Bibli.⁷³

Pomůcky: Dětská Bible, Bible, bílý ubrus, váza s květinou, ošatka, chléb nakrájený na malé kostičky, kelímky, limonáda, svíčky, džbán.

---

⁷² MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., PLAČKOVÁ, J., *Metodika k pracovním listům náboženské výchovy pro 2. třídu základní školy – Poznáváme Boží lásku*. Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013, s. 73-74.

⁷³JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0. s. 238-239.

Metodický postup: V úvodu hodiny se s dětmi přivítáme, společně se pomodlíme a poděkujeme Pánu za vše, co pro nás dělá. Zopakujeme si poznatky o již známých křesťanských slavnostech a slavení.

Uvedení do tématu: Vyprávím dětem příběh o daru Ducha svatého z knihy <http://www.vira.cz/Texty/Knihovna/Dar-Ducha-svateho-svatodusni-svatky.html>⁷⁴ [online, cit. 2021-03-02].

Vlastní téma: Děti jsem seznámila s okolnostmi seslání Ducha svatého podle SK 2,1 – 42⁷⁵. Tento svátek se rovněž nazývá letnice a nastává padesátý den po Velikonocích – je vlastně naplněním velikonočních událostí. Svátky Velikonoc i letnic mají prapůvod v oslavách přírody. Velikonoce byly původně svátky jara, letnice oslavou začátku sklizně. V rozhovoru o slavnosti Velikonoc a letnic vzpomenu, že nejen pro křesťany, ale i pro Židy mají oba tyto svátky mnohem větší rozměr a význam. Židovská tradice-Židé si o Velikonocích připomínají historickou událost zázračného vyvedení Bohem vyvoleného národa z egyptského otroctví a o letnicích si pak připomínají další důležitou událost-darování Desatera Mojžíšovi na hoře Sinaj. Křesťané slaví Velikonoce jako svátek vzkříšení, zmrtvýchvstání Pána Ježíše, a letnice jsou pro křesťany svátkem seslání Ducha svatého, jsou tedy svátkem skutečné plnosti života. Tak jako ostatní křesťanské slavnosti, tak i letnice mají pro nás křesťany velký význam.

Dynamika: Poté si zakusíme alespoň zprostředkovaně, jak se mohli apoštolové asi cítit, když obdrželi od Pána Dar Ducha svatého. Místnost, ve které probíhá výuka, zatemním žaluziemi, na zem rozprostřu bílý ubrus, doprostřed dám vázu s květinou. Dětem rozdám kelímky, na náš pomyslný stůl – ubrus, tam také postavím džbán s limonádou a zapálenou svíčku, ta je jediným zdrojem světla-zatím. Na místě každého dítěte bude svíčka a šátek. Do ošatky připravím chléb nakrájený na kostičky a položím vedle džbánu. Vyzvu děti, aby se posadily k našemu „stolu“, jsme teď Ježíšovi učedníci a společně ve ztemnělé místnosti vzpomínáme na „život“ s Pánem. Na skutky, které vykonal, když jsme s ním putovali, co nám říkal atd. Při tomto vzpomínání si podáváme postupně jeden druhému ošatku s kousky chleba, ujídáme a popijíme limonádu

---

⁷⁴ <http://www.vira.cz/Texty/Knihovna/Dar-Ducha-svateho-svatodusni-svatky.html>

⁷⁵ Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

z kelímků. Pak vstanu, rozsvítím světla, odhrnu žaluzie a děti, každé se svým šátek mávají a točí se dokola (vytváří vítr) – to Pán sesílá Ducha svatého. Opět se usadíme k našemu „stolu“ a sdělujeme si navzájem naše pocity. Každé dítě si postupně zapálí svou svíčku od té, která nám hořela celou dobu.⁷⁶

Závěr: Seslání Ducha svatého je pro nás posilněním ve víře a připomenutím, že Pán je s námi stále všudypřítomný. Následuje společná modlitba s poděkováním Bohu.

---

⁷⁶ MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., PLAČKOVÁ, J., *Metodika k pracovním listům náboženské výchovy pro 2. třídu základní školy – Poznáváme Boží lásku*. Brno:Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013, s. 73-74.

2. 8 Zhodnocení zmíněných hodin – sebereflexe a reflexe

Při každém vyučování prožívám jakousi vnitřní tíseň, abych nesešla z cesty, nevykládala dětem bludy, aby má slova byla pro děti dostatečně srozumitelná. Ano, mohu mít Bibli nastudovanou co nejpodrobněji, mohu odcítovat liturgii, mohu znát církevní dogmata, mohu umět latinsky, znát podrobně didaktiku a metodiku vyučování, ale věřte, že toto vše mi bude k ničemu, když to jako učitelka nebudu umět dětem předat. Tím samozřejmě vůbec nepopírám, že ve výše zmíněných oblastech musím teoretické znalosti ovládat a spoustu dalších informací k tomu. Zároveň si nemyslím, že vždy, při každé mé hodině jsem stoprocentní a vše dělám naprosto správně. Ne vždy se mi vše podaří předat dětem pro ně srozumitelnou formou. Vůbec nejtěžší pro mě doposud bylo vysvětlit dětem učení o Trojici. Toto téma je pro mě i do budoucna obrovskou výzvou. Stále se mám co učit, vstřebávat nové a nové poznatky. Mnohdy se také stane, že se od původního tématu odchýlíme. To tehdy, když se děti doptávají anebo během rozhovoru narazíme na téma, které je potřeba dětem vysvětlit a rozebrat to s nimi. Nejsem zastáncem striktního dodržení mé vlastní přípravy na hodinu. V nepovinném předmětu a tím náboženství na naší škole je, si toto odklonění od tématu mohu občas dovolit. Při výuce matematiky, či českého jazyka si to kolegové do té míry co já, dovolit nemohou. Při našich setkáních se snažím dětem zajistit i pohybové vyžití, podnikáme procházky a výlety do přírody a vyučování pak probíhá např. na louce nebo v lese. Snažím se je vést k pomoci a lásce bližnímu, jsme nápomocní při úklidu nebo výzdobě kostela, při úklidu místního hřbitova, při úpravě návsi atd. Podnikáme, jak jsem již výše zmínila, i dobročinné akce a brigády. Snažím se dětem ukázat cestu, po které mohou jít, na které nebudou nikdy samy a vždy budou mít při sobě nekonečnou Oporu. A to i tehdy, když jim zrovna nepůjde vše podle plánu, budou smutné nebo zoufalé nebo udělají i nějakou hloupost. I tehdy s nimi bude Ježíš a bude je zahrnovat svou přítomností. Přála bych si, aby z „mých“ dětí vyrostli dobří lidé. A jestli já sama kráčím po správné cestě, jestli volím to správné vyučování a zda vše mé konání je dostačující, to ukáže teprve čas.

2. 8. 1 Chování a přístup žáků k učivu

Aktivní učení: Děti při výuce projevují dostatečnou zvědavost a zájem, ti starší přispívají do výuky a rozhovorů vlastními názory, mnohdy i pro mě velmi překvapujícími úvahami, děti se sobě navzájem nevysmívají, pokud chybují, chybovat je lidské a ani se za své chyby nestydí, máme pravidlo, že nic, cokoliv řeknou, není špatné. Dokážou si vzájemně vyjadřovat podporu a kooperovat ve skupině.

Rozvoj kompetencí: U dětí jsou postupně v souladu s RVP rozvíjeny kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní. K naplňování těchto kompetencí směřuji za pomoci níže popsanych metod a postupů.

Vzájemná komunikace mezi žáky: Děti dokážou během mé přítomnosti mezi sebou vhodně komunikovat, dodržují nastavená pravidla a nemají s jejich dodržováním problém (zákaz mobilních telefonů). Snažím se, aby si tento návyk osvojily do té míry, že když nebudu nablízku, bude jejich komunikace stále vhodná a do jisté míry uctivá. Domnívám se ale, že toto je pouze mé zbožné přání.

2. 8. 2 Vystupování a účast učitele

Postoj a podpora učitele: Během výuky je důležité, abych se jako učitelka chovala mile, vstřícně, přirozeně, projevovala empatii i uznání, důležité děti i za sebemenší úspěch pochválit. Pokud se dítě zmýlí, je vhodné ho citlivě opravit a vysvětlit daný problém. Důležité je děti vhodně motivovat a zároveň je povzbuzovat při jejich činnostech. Také je velmi důležité, abych volila vždy dětem srozumitelný způsob výkladu a hovořila pro ně srozumitelným způsobem. Snažím se odpovídat i na všechny jejich dotazy a stane se, že někdy odpověď neznám. Ve své přirozenosti se dětem omluvím, že nevím a ujistím je, že zjistím jak se daná věc má. Nemám problém ani s přiznáním vlastní chyby. Někdo by mohl namítnout, že to podkopává mou autoritu. Opak je pravdou. Děti zjistily velmi brzy, že ač jsem učitelka, jsem také jenom člověk jako ony a tudíž i já, ač mám více zkušeností než ony, dělám chyby. Není ostuda chybu

udělat a přiznat si ji. Horší je, žít v iluzi vlastní dokonalosti. To je ale pouze můj osobní názor a má zkušenost. Tato má přirozenost a obyčejnost mou autoritu ještě upevnila, řekla bych.

Odborné profesní znalosti učitele: Jako učitelka mám již letitou, téměř dvacet sedm let, zkušenost se vzděláváním dětí v mateřské škole (vystudovala jsem SPgŠ Prachatice a Speciální pedagogiku na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze), elementární odborné teologické znalosti jsem získala během studia na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kde v době psaní této práce stále studuji. Ze zkušeností vím, že děti dokážu zaujmout poutavým vyprávěním, doplněným o četbu z knih, obrazovým materiálem a zejména pak mými vlastními životními příběhy. Často zařazuji i zážitkovou pedagogiku, děti si více věcí zapamatují. Jelikož však hodiny náboženství na naší škole probíhají ve středu odpoledne, bývá mnohdy pozornost dětí na nízké úrovni. O to víc je potřeba zaujmout je pro ně srozumitelným a poutavým přístupem a volit pro ně zajímavé a nevšední způsoby výuky. Ne vždy se mi ale vše podaří, tak jak bych chtěla. Mnohdy jsem sama ze sebe zklamaná, občas i ztrácím víru ve své schopnosti a snažení. Ale zatím jsem se dokázala vždy s těmito negativními emocemi vypořádat a pokračovat ve svém snažení dál.

2. 8. 3 Aplikace předmětové osnovy

Situace ve výuce: Vždy mám připravenou konkrétní problematiku, jeden hlavní cíl hodiny a svá vyprávění směřuji k jeho splnění. Snažím se, aby děti aktivně spolupracovaly a hledaly paralelu se svými dosavadními zkušenostmi a životem. Důležité je děti vhodně motivovat. Náplň hodiny musím přizpůsobit různým věkovým kategoriím najednou, což není vždy zrovna jednoduché. Současně vyučuji děti od 1. – 9. třídy. Témata koncipuji s ohledem na křesťanský liturgický kalendář a na konkrétní zájem dětí.

Cíle a struktura: Nové poznatky se vždy snažím dětem uvádět se smyslem pro začlenění do kontextu jejich vlastních zkušeností, poznatků mimo školu, v jejich běžném životě. Cíle se snažím naplňovat postupně a pro děti srozumitelnou formou.

Během výuky děti získávají a upevňují podstatné znalosti ze života křesťanů a církve. Hodinová dotace předmětu náboženská výchova je mnohdy nedostačující, sejdeme si vícekrát v týdnu nebo středeční hodinu protáhneme. Teoretické poznatky získané při výuce děti více, či méně následně aplikují v běžném životě (již zmíněné dobročinné akce, společné dětské bohoslužby v kostele, návštěva společného setkání farníků s p. Pavlem atd.).

Metody a prostředky: Zejména používám metodu rozhovoru, předčítání, vypravování – vždy se tyto vztahují ke konkrétní problematice. Velice se mi osvědčila metoda zážitkové pedagogiky, kdy děti konkrétní teorii prožijí na vlastní kůži. U dětí je důležité používat metodu názornosti a přiměřenosti (obrazový materiál, dětská Bible, knihy, pracovní listy, omalovánky, atd.). Při výuce podporuji u dětí rozvoj samostatnosti při formulaci vlastních myšlenek, rozvíjím jejich kreativitu (při výtvarných a tvořivých činnostech), schopnost empatie a sounáležitosti a to jak s ostatními lidmi, tak i s přírodou (návštěvy v domově pro seniory, brigády), zároveň je vedu ke kooperaci ve skupině (společné tvoření keramiky, společné akce s mladými myslivci, akce pro veřejnost). Velmi se snažím rozvíjet jejich sebedůvěru (prezentace vlastních myšlenek a nápadů), a také je směřuji k samostatnému řešení problémů. Rovněž je podporuji v sebekritickém myšlení a ve schopnosti sebereflexe (umět si přiznat vlastní chybu). Při výuce se inspiroji v již zmiňovaných metodikách, které jsem zakoupila v Katechetickém a pedagogickém centru ostravsko - opavské diecéze.

3 Celková reflexe

V této části práce zhodnotím svou činnost jako učitelky náboženství v kontextu propojení osnov náboženské výchovy a Rámcově vzdělávacího obsahu základního vzdělávání a zároveň popíši i zkušenost s připomínáním si křesťanských tradic s dětmi v mateřské škole. Dále zde přiblížím otázky, které děti při našich setkáních při výuce náboženství zajímají a na které hledáme společně odpovědi. Popíši reakce mého okolí, a to kolegů učitelů, rodičů i dětí na mé snahy vnášení křesťanství do běžné výuky, a to jak v mateřské škole, tak i v základní škole. V jedné kapitole zmíním, jak jsem já osobně našla cestu k Bohu a které prameny, ať již knihy, události, situace, či lidé, mně ovlivnily.

3. 1. Prolínání osnov RVP ZŠ a osnov k Výuce náboženské výchovy římskokatolické církve

Již v úvodních řádcích své práce jsem se zmínila, že já osobně spatřuji jistou paralelu v koncepci vzdělávání žáků dle Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) a v osnovách pro výuku náboženství. Nyní doložím svou domněnku v doslovné citaci, která pochází z obou zmíněných dokumentů.

RVP ZŠ ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět říká: „*Vzdělávací obor **Dějepis** přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti.*“ a dále: „*Vzdělávací obor **Výchova k občanství** se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy*

v rodině a širších společenstvích...“⁷⁷ (RVP ZV, 2016, str. 51). Pokud v tento moment vyjdu z konkrétního místa, tzn. Evropa, musíme mít na paměti, že Evropa byla vybudována na křesťanských základech a stejně tak i Česká republika. RVP ZŠ dále upřesňuje vzdělávací obsah, cíle a získání kompetencí. Uvedu zde pouze malý příklad, který poslouží k porovnání s osnovami náboženské výchovy. RVP ZŠ říká: „*Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:*

- *rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře*
- *odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase*
- *utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost*
- *rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních*
- *úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství*
- *utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí*
- *rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci.*“⁷⁸ (RVP ZV, 2016, str. 52).

V úvodu dokumentu *Osnovy pro náboženskou výchovu podle římskokatolické církve* se píše: „***Osnovy mají konfesní charakter, jsou formulovány z pozice římskokatolické církve, ale s širokým důrazem na budování pozitivních a otevřených***

---

⁷⁷ Příloha č. 1 k Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. MSMT-28603/2015 RVP ZV MŠMT ČR 2016, s. 51.

⁷⁸ Příloha č. 1 k Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. MSMT-28603/2015 RVP ZV MŠMT ČR 2016, s. 52.

vztahů, na toleranci k lidem jiných náboženských vyznání a na rozvíjení ekumenických postojů. Osnovy mohou být začleněny do učebních plánů současných platných vzdělávacích programů pro základní vzdělávání. Výuka náboženské výchovy podle „Osnov náboženské výchovy římskokatolické církve“ se v souladu s Metodickým pokynem MŠMT ČR k organizování a realizaci náboženské výchovy v základních, středních a speciálních školách, vydaném v Praze 27. 6. 2003 pod č.j. 25029/2002–22, realizuje formou nepovinného předmětu „náboženství“ s dotací jedné hodiny týdně. Výuka náboženské výchovy podle „Osnov náboženské výchovy římskokatolické církve“ je připravena začlenit se jako doplňující obor do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Náboženská výchova římskokatolické církve na veřejných a státních školách je výrazem služby křesťanských církví této instituci a je připravena přispívat k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka stanovených platnými vzdělávacími programy.“⁷⁹ (Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. Ročníku základní školy, 2004, str. 5). Dále se zde zmiňuje charakter náboženské výchovy a to jako výchovy, která zahrnuje náboženskou dimenzi vlastní každému člověku. V nejširším slova smyslu náboženská výchova pomáhá hledat odpovědi na otázky, které se týkají smyslu života. Jak jsem již výše zmínila, v geografickém a historickém kontextu Evropy, byly vztahy celých generací národů k Bohu, ale i druhým lidem motivovány křesťanstvím a jeho hodnotami a ideály. V tomto dokumentu jsou dále definovány obecné úkoly předmětu náboženská výchova, např.:

- *Má pomáhat k uvědomění si a k vyjádření lidských zkušeností, otázek, potřeb a úsilí.*
- *V konkrétním vztahu k životu žáků má vysvětlovat odpovědi na tyto otázky, potřeby a úsilí, a to v jejich vztahu ke společnosti, k nalezení smyslu.*
- *Má vzhledem k lidským zkušenostem a ke konkrétním projevům náboženské zkušenosti probouzet otázky po Bohu.*
- *Má rozvíjet základní lidské schopnosti, jako je radost, úžas, vděčnost, důvěra.*
- *Má vytvářet předpoklady pro porozumění náboženskému vyjadřování a vychovávat ke vnímání náboženských symbolů.*

---

⁷⁹ MUROŇOVÁ, E., MUCHOVÁ, L., *Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. Ročníku základní školy*. Sekretariát České biskupské konference, 2004. s. 5.

- *Má dát prostor vícedimenzionálnímu učení, které neoslovuje pouze rozumovou stránku dítěte, ale i city a připravenost k jednání.*
- *Má seznamovat s náboženstvími a světovými názory, které odpovídají současnému světonázorovému pluralismu v naší společnosti, vidět jejich cenu, kriticky je zkoumat, budovat pozitivní vztahy k lidem jiných náboženských vyznání a rozvíjet ekumenické postoje.*
- *Má spolupracovat s vyučujícími jiných předmětů a nabízet pomoc v oblastech, kde se jiné předměty dotýkají náboženské výchovy.⁸⁰ (Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. Ročníku základní školy, 2004, str. 9-10).*

V tomto malém výčtu obecně platných cílů v obou vzdělávacích dokumentech já osobně spatřuji některé shodné prvky. Ne tedy v doslovném pojetí, že by tyto cíle byly formulovány naprosto shodně, ale spíše v té obecné rovině, jakým směrem se má ubírat vzdělávání žáků, aby vedlo k celkovému rozvoji jejich osobnosti. Zcela přímý doklad pro svá tvrzení nacházím ve vzdělávacím obsahu RVP ZV pro 7. třídu, kde se v dějepisu žáci vzdělávají mimo jiné v otázkách křesťanství. Konkrétně RVP ZV udává: „**KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA**“. Očekávané výstupy – žák:

- *popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států*
- *porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti*
- *objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech*
- *vymezi úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám*
- *ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury⁸¹ (RVP ZV, 2016, str. 54).*

Tímto však nechci říct, že v jiných ročnících se žáci s křesťanstvím nekonfrontují. Toto jsem zmínila, protože se stalo již tříletou tradicí, že dvouhodinové vzdělávání žáků

⁸⁰ MUROŇOVÁ, E., MUCHOVÁ, L., *Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. Ročníku základní školy*. Sekretariát České biskupské konference, 2004. s. 9-10.

⁸¹ Příloha č. 1 k Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. MSMT-28603/2015 RVP ZV MŠMT ČR 2016, s. 54.

v dějepisu 7. třídy základní školy v současnosti probíhá v našem kostele sv. Bartoloměje.

3. 2 Hodina dějepisu v kostele sv. Bartoloměje

Nyní popíši samotný průběh hodiny dějepisu, která probíhala v autentickém prostředí kostela sv. Bartoloměje v Malontech. Má kolegyně, vyučující dějepisu, mě před třemi lety oslovila s prosbou, zda by bylo možné uskutečnit hodinu dějepisu pro „sedmáky“ v kostele, protože zrovna probírají křesťanství a gotickou architekturu. Malontský kostel se k tomuto tématu přímo nabízí, je postaven v gotickém slohu s barokní výzdobou.

Ihned jsem se této příležitosti chopila a připravila pro děti vyprávění o historii Malont, zbudování kostela a o křesťanství a o životě v naší vesnici v historii. Děti, které již navštěvovaly hodiny náboženství, měly, co se týkalo např. zmínek o liturgii převahu a projevovaly své získané znalosti z náboženství. Všichni žáci opravdu pozorně naslouchali mému výkladu a musím říct, že děti byly velmi zaujaté výkladem o historii jejich obce a dávném životě v ní. Vše bylo umocněno samotným prostředím kostela, kde na vlastní oči viděly např. gotický lomený oblouk, obrazy křížové cesty, sousoší Kalvárie i barokní oltář, na jehož zhotovení se podílel i známý sochař Josef Ditrich. Jméno tohoto sochaře bylo pro děti do této hodiny dějepisu pouhým imaginárním pojmem. Když se ale mohly svými rukama dotknout jeho díla, konkrétně soch sv. Jakuba a sv. Filipa, které jsou umístěné po stranách hlavního oltáře, teprve si uvědomily, jak dalekou historii jejich – náš kostel má. Domnívám se, že jméno Josefa Ditricha již nezapomenou.

Dalším hlubokým zážitkem pro děti byly historicky staré knihy, které nám P. Pavel pro tuto příležitost zapůjčil. Děti si mohly tyto knihy vzít do ruky a prolistovat si je. Všichni žáci byli fascinováni možností dotýkat se knih starých téměř čtyři sta let. Až do této chvíle byli vedeni k návyku, že k vystavovaným exponátům se nesmějí moc přiblížovat, natož v nich listovat a číst slova psaná latinou nebo němčinou. Součástí hodiny byla také prohlídka původní gotické kaple sv. Kateřiny, dnes sv. Barbory, rovněž si děti prohlédly sakristii kostela a kúr, kde jsou umístěné varhany.

Po skončení mého výkladu se děti dále doptávaly a kladly mi nejrůznější otázky. Celkově se ale všichni žáci shodli, že takováto hodina dějepisu byla pro ně velmi zajímavá a přínosná a někteří pak začali docházet i na hodiny náboženské výchovy. Má kolegyně byla rovněž spokojená a velice jí udivil fakt, že i ten největší „zlobič“, který vyrušuje při jakékoli hodině a kteréhokoli z mých kolegů, byl při této hodině dějepisu v kostele soustředěný, slušný, a dokonce i zvědavý.

Po této primární zkušenosti s hodinou v „terénu“ se stalo již tradicí, že „sedmáci“ absolvují vždy hodinu dějepisu, která se týká problematiky křesťanství, v našem kostele. P. Pavel byl také velmi potěšený touto skutečností.

Dalším momentem, kdy došlo k prolínání náplně vzdělávání dle RVP s náboženstvím, byla brigáda na úklid místního hřbitova, kterou jsem spolu s farníky naplánovala. Napsala jsem a na vývěsku dala oznámení o plánované brigádě a přiznám se, moc jsem nedoufala, že někdo ze spoluobčanů přijde. Nakonec jsem byla velmi mile překvapená, když se dostavil kolega i se třídou žáků, kteří touto brigádou absolvovali hodinu pracovního vyučování. Z místních se zúčastnilo pouze pět obyvatel, a to i přes můj apel na plakátu, že hřbitov je místem, které se týká, dříve či později, nás všech.

Myslím si, že v hodinách dějepisu a občanské výchovy se s křesťanskou tradicí a vírou v současné době žáci setkávají mnohem častěji než dříve. Proto jsem upřímně ráda, že máme na naší škole i nepovinný předmět náboženskou výchovu. Žáci se při těchto hodinách setkávají nejen s křesťanstvím, ale i s dalšími náboženstvími. Ze zkušeností mého syna vím, že jejich „dějepisárka“ zadala ke zpracování žákům formou referátu problematiku třech světových monoteistických náboženství, křesťanství, judaismu a islámu. Můj syn, pokřtěný katolík, si vybral zpracovat islám. Jeho vyučující byla překvapená, protože stejně jako já předpokládala, že si stoprocentně vybere křesťanství. Když jsem se doma syna ptala na jeho důvod, proč si vybral islám, jen mi odpověděl, že islám je přece také o Bohu, a že by chtěl svým spolužákům ukázat, že jakékoli náboženství, není primárně a z přirozenosti nějakým zlem. Zlem se stává až tehdy, pokud se v rukou lidí stane nástrojem moci a fanatismem k prosazování zájmů jedné skupiny lidí. Při této příležitosti také jen suše poznamenal, že i katolická církev, a tudíž křesťané mají svá černá a temná místa v historii. Začal tedy doma zpracovávat referát a já mu k tomu podala Korán. Společně jsme našli některé pasáže, kde se píše o Mojžíšovi, Abrahámovi, Panně Marii i Josefovi a také hlavně o Ježíšovi. Jeho

vrstevníci vnímali do této doby islám pouze jako hrůzné náboženství fanatických muslimů.

Spolužáci i paní učitelka byli velmi překvapeni, když syn fyzicky představil Korán a nechal je knihu prohlížet. Vyprávěl mi, že někteří měli obavy se Koránu jen dotknout a byli zděšení, jakou knihu přinesl. Někteří se domnívali, že tím porušil zákon, když do školy Korán přinesl. Referát se všem moc líbil a mnoho synových spolužáků naznalo, že islám jako takový, není vraždící nástroj, ale že jen lidé zneužívající toto náboženství, jsou příčinou všech problémů s útoky po celém světě. Téměř všichni jeho vrstevníci byli překvapeni faktem, který viděli na vlastní oči, že v Koránu jsou zmínky o Ježíšovi atd. Do této chvíle o této skutečnosti neměli ani tušení. Jen mechanicky opakovali skoupé informace, že islám vznikl jako nejmladší z těchto tří náboženství a že vychází z křesťanství a judaismu. Takže i v tomto momentu spatřuji velký přínos o prolínání duchovní a sekulární sféry ve vzdělávání.

Další možnosti prolínání křesťanství a běžné výuky si umím představit při hudební a výtvarné výchově. Tyto předměty se podle mého názoru v některých aspektech přímo nabízejí k návaznosti sekulární výchovy a vzdělávání s náboženskou výchovou.

3.3 Témata, která děti zajímají při hodinách náboženství

Při hodinách náboženství mi děti pokládají množství otázek, na které chtějí znát odpověď nebo chtějí slyšet můj názor. Mnohdy tyto dotazy primárně s náboženstvím ani nesouvisí, ale snažím se, odpovídat jim, protože rozumím tomu, že v danou chvíli je to pro ně důležité.

Velmi děti zajímá problematika **duchů**. Zejména pak tehdy, pokud se již setkaly s úmrtím někoho blízkého. Ptají se, jestli je ten dotyčný zemřelý vidí, jestli už je v nebi u Pána. Mnohdy mi vyprávějí „duchařské“ historky, které buď někde slyšely, nebo viděly na sociálních sítích. Děti velmi přitahuje vše, co je tajemné a skryté. Proto si myslím, že nemají proti dospělým až takový problém věřit v Boha, kterého nemohou vidět, uchopit za ruku nebo pohladit.

V kontextu celosvětové situace okolo extremismu se mne také doptávaly na **islám**. Někteří v souvislosti s referátem mého syny, o kterém jsem psala výše a ostatní děti ze

zájmu. Tak jsme si jedno setkání protáhli na dvouhodinovku a povídali jsme si o islámu. Nakonec byly děti překvapené, protože jejich dosavadní informace, které pochytily z médií, ohraničovaly jejich znalost této problematiky do škatulky, že islám je zlo a lidé modlící se k Aláhovi jsou vrazi, zabijáci a lidé, kteří si nezaslouží nic. Byly velmi překvapené, když jsem jim řekla, že mám doma v knihovně Korán. Dokonce mi řekly, *pani učitelko, vás ale brzo zavřou, když máte doma Korán*. Vysvětlila jsem jim, že Korán je svatou knihou zrovna tak jako křesťanská Bible nebo židovská Tóra. Že kniha sama o sobě nemůže být zlá nebo hodná. Teprve až nesprávná interpretace slov z té knihy může vést k násilí a násilnému prosazování zájmů jedné skupiny na úkor ostatních. Samozřejmě chtěly Korán vidět na vlastní oči a tak jsem další hodinu knihu donesla. Děti až tehdy uvěřily, že se tam píše o Ježíšovi, Marii a Josefovi, Abrahámovi i Mojžíšovi. Zvláštní pro mě bylo, že některé děti, než se Koránu dotkly, měly obavu. Jako kdyby jim ta kniha měla ublížit. V takovém přesvědčení až do této chvíle žily. Byla jsem nakonec ráda, že toto téma otevřely a mohli jsme společně diskutovat.

Dalším palčivým tématem, které toužily ode mě osvětlit, bylo téma **inkvizice**. Nebylo pro mě vůbec jednoduché vysvětlit, že ta samá církev, ve kterou my věříme, byla schopná něčeho tak šíleného. Chování inkvizice jsem zdůvodnila neznalostí v oblasti přírodních věd, určitou pomateností, až dogmatickým fanatismem a celou kauzu inkvizice jsem uzavřela slovy, že si myslím, že to byl jeden velký šílený omyl. Že i dnešní církev se k této problematice staví čelem a omlouvá se za tehdejší bezpráví páchané na mnohdy nevinných ženách. A že právě inkvizice je dokladem toho, když se z náboženství stane fanatismus, je to cesta ke zkáze.

Dále děti spatřují rozpor uvnitř církve v otázce **upálení Jana Husa**. Toto kontroverzní téma zajímá a trápí i dospělé a pro dětskou duši je to tím více bolestné, protože děti mají pouze kusé informace, ohraničené učivem dějepisu, ohledně této problematiky. I pro mě osobně je toto téma složité. Velmi mě mrzelo, když mi řekly, že když v dějepise probíraly Jana Husa až ke kostnickému koncilu, že se pak styděly před spolužáky, že jsou věřící. Toto jejich sdělení bylo i pro mě bolestné a musela jsem jim to nějak vysvětlit. Rozvinuli jsme diskusi a já jsem vysvětlovala, že v době života Jana Husa byla složitá politická a sociálně kulturní situace. Probrali jsme mnoho argumentů, které byly proti tomuto aktu upálení. Nakonec jsme se shodli, že to byla velká chyba katolické církve, že toto dopustila. Ve finále děti potěšil fakt, že sama katolická církev

nyňi po více než šesti letech uznává své pochybení při upálení Jana Husa a prosí za odpuštění.

Pokud jsem dříve napsala, že děti zajímá vše, co je zahaleno tajemstvím, došlo i na téma **svatého grálu**. Bylo nutné i o tomto hovořit. Ujistila jsem je, že svatý grál je legenda a legendy nejsou zcela pravdivé. Chtěly ale vědět více. Dohledávali jsme nejrůznější informace k tomuto tématu, diskutovali a já jsem nakonec vyslovila svou hypotézu, že tím legendárním svatým grálem to není ani kalich a ani miska, ale že tím může být samotná naše víra a náš život v Ježíši Kristu. A že třeba toto je to tajemství, které již zaměstnalo mnoho lidských mozků k úvahám a zkoumání po svatém grálu. Nerada bych působila jako heretik, ale považuji za důležité s dětmi diskutovat všechna témata, která je zajímají. Nerada bych se před dětmi oháněla argumentem, že toto, či ono téma je nepřipustné či jinak nevhodné. A za vůbec nejhorší považuji ujištění, že se odpověď dovědí, až budou starší. Sama jsem odpovědi tohoto typu ve svém dětství nesnášela.

Je vždy důležité zvolit přiměřenou, přirozenou a vhodnou formu pro dané vysvětlení a vím, že děti pochopí. Nastaly ale i okamžiky, kdy jsem odpověď neznala. Nikdy nemám problém před dětmi přiznat určitou neznalost, pochybení, či se omluvit. Řekla bych, že mě tato skutečnost v jejich očích polidšťuje a o autoritu opravdu nepřicházím, jak se mnozí mohou domnívat. Děti poznávají, že i když jsem učitelka, jsem také jenom člověk. Člověk, který může chybovat a někdy něco nevědět.

3. 4 Aspekty křesťanství v předškolním vzdělávání

Mým zaměstnáním je, jak jsem již výše napsala, práce učitelky v mateřské škole. Jsem toho názoru, že už v tomto věku čtyř až šesti let by se děti měly alespoň sporadicky, přiměřeně věku a srozumitelnou formou seznamovat s křesťanskou tradicí. Nejen že si myslím, že znalosti o křesťanské Evropě neodmyslitelně patří ke všeobecnému přehledu a našemu kulturnímu dědictví, ale k tomuto vkládání křesťanství do vzdělávání takto malých dětí mně vedly i jejich věčné a všetečné otázky. Vzpomínám si, že při jedné z vycházek po vesnici jsme s dětmi míjeli Krucifix a jeden z chlapců si Ukřižovaného delší chvíli než ostatní děti prohlížel. Jen tiše stál a vzhlížel nahoru na kříž. Pak se otočil na mě a ptal se: „*Paní učitelko, proč toho pána*

přihřebíkovali? On zlobil?“ Chvíli jsem mlčela a byla jsem zaskočená touto prostou otázkou. Nerada děti odbývám, když se dotazují odpovědi. A tak jsem řekla, že tenhle pán vůbec nezlobil, že byl moc hodný a všem pomáhal, ale že zlí lidé, kteří nerozuměli jeho chování a tomu, co dělal, ho takto ukřižovali. Chlapec zpracovával tuto informaci asi minutu a znovu se ptá: „*Tak to je hrůza, to nechápu, když ten pán byl hodný a stejně ho přihřebíkovali.*“ Nemohl pochopit, proč hodný člověk, který neudělal nic špatného ani zlého, zemřel tímto, i v dětských očích nepraktikujícího chlapce, hrozným způsobem. A já jsem přemýšlela, jak vysvětlit i tuto nespravedlnost. Vzpomněla jsem si, jak před nějakým časem kluci ve školce zlobili a rozbili hrníček. Vinu sváděli jeden na druhého a já, protože jsem se pravdu nedověděla hned, dala jsem „trest“ všem společný. Museli vypracovat jeden pracovní list a tudíž sedět u stolečku a nemohli si hrát. Pak, asi za půl hodiny, přišel jeden z nich a přiznal se, že to on rozbil ten hrneček. Zavolala jsem všechny a společně jsme to dořešili. Takže na tomto příkladu jsem tomu zvědavému chlapci chtěla ukázat, že lidé neznají a nevidící pravdu, udělají i zlá a špatná rozhodnutí. Snažím se tedy, abych hlavní křesťanské svátky Velikonoce a Vánoce i malým dětem v mateřské škole přiblížila z dimenze křesťanství. Po zkušenosti s otázkami na Ukřižovaného jsem se rozhodla, že uskutečníme návštěvu místního kostela. Jednou v průběhu listopadu jsem se domluvila s P. Pavlem, že bych ráda dovedla děti z mateřské školy do kostela na exkurzi. Napadlo mě, že by bylo přínosné, aby v kostele zažily „něco“ na vlastní kůži. Muselo to ale být něco, čím bych jim potenciálně „nepřikazovala“ něco, s čím by rodiče nesouhlasili a co by bylo na hraně mých kompetencí. A tak jsme s panem farářem vymysleli, že dětem v kostele promítneme krátký animovaný film o sv. Mikuláši a návštěvu kostela jsem naplánovala v týdně svátku sv. Mikuláše. Má tehdejší kolegyně, přesvědčená ateistka, byla však mým nápadem nadšená a podpořila mě. Byla jsem touto její reakcí velmi překvapená a potěšená zároveň. Zastává také názor, že na křesťanství byla zbudovaná Evropa a tudíž je potřeba děti s těmito hodnotami seznamovat. Svůj záměr s návštěvou kostela jsem konzultovala, ještě pro jistotu, s vedoucí učitelkou. A i u ní jsem se shledala s pozitivní odezvou a to až do té míry, že kostel navštívily všechny tři třídy naší mateřské školy, a společně jsme zhlédli avizovaný příběh. Než se však uskutečnila samotná návštěva kostela, napsala jsem plakát na nástěnku, abychom rodiče uvědomili, co chystáme za akci. Rodiče měli možnost se vyjádřit, zda souhlasí, či nesouhlasí, aby jejich dítě absolvovalo návštěvu kostela. Byla jsem velmi mile překvapená, že pouze

rodiče dvou dětí vyslovili své pochybnosti a nesouhlas s touto akcí. Vyzvali mě k dialogu, během kterého jsem jim sdělila důvody, které mě vedly k naplánování této exkurze a zhlédnutí příběhu o sv. Mikuláši. Měla jsem připravené argumenty, kterými jsem chtěla rodiče ubezpečit, že se nejedná o žádný nábor do církve. Rodiče měli dotazy typu: „Proč má jejich dítě navštívit kostel? Co je to za nápad? Proč jim příběh o sv. Mikuláši nepustím ve školce? apod.“ Odpověděla jsem, že kostel je nejstarší budovou ve vesnici, ve které jejich rodina bydlí, a že se domnívám, že je vhodné dětem tuto budovu zpřístupnit i zevnitř. Dále jsem argumentovala, že v Rámcově vzdělávacím programu předškolního vzdělávání není žádná zmínka o zákazu navštívit s dětmi mateřské školy kostel, či jinou sakrální památku. Naopak, že jsem přesvědčená, že tato zkušenost bude pozitivní pro jejich další rozvoj. Náš dialog ubíhal a rodiče postupně ztráceli svůj negativismus ohledně návštěvy kostela jejich dětmi. Poslední argument, kterým mne chtěli přesvědčit o nevhodnosti této návštěvy, bylo konstatování, že jejich děti nejsou pokřtěné. I na tento argument jsem měla odpověď. Rodiče jsem ubezpečila, že jsem nikdy a nikde na dveřích kostela neviděla ceduli, že by byl vstup pro nepokřtěné zakázán. Přesto mi rodiče sdělili, že si nepřejí, aby jejich dítě akci v kostele absolvovalo. Pro tento případ jsme měli připravené náhradní řešení. Jedna z kolegyně by s dětmi, jejichž rodiče si nepřejí, aby navštívily kostel, zůstala v mateřské škole. Nakonec vše dopadlo z mého pohledu výborně a promítání příběhu o sv. Mikuláši v kostele se zúčastnily všechny děti ten den přítomné ve škole.

3. 4. 1 Tematický blok-Od sv. Martina až ke Třem králům

Takto jsem nazvala svůj třídní vzdělávací program od poloviny listopadu až do počátku ledna. Kromě cílů daných RVP PV jsem připojila i kousek z křesťanské tradice. Domnívám se, že již v tomto dětském věku je velice důležité děti vhodnou formou seznamovat s křesťanskou tradicí. Vánoce a Velikonoce jsou svátky, které v naší republice slaví jak křesťané, tak také nevěřící. Myslím si, že je na místě dětem tyto svátky připomenout tak, jak vznikly, a to znamená z pohledu křesťanů.

3. 4. 1. 1 Už Martin na bílém koni přijíždí k nám

V týdnu svátku sv. Martina dětem vyprávím legendu o tomto světci a společně si potom tento příběh dramatizujeme. Obávala jsem se, že děti nepochopí mé sdělení, že potom, co měl voják Martin sen, si schoval do svého srdce lásku k Ježíškovi (zdrobnělinu jména Ježíš používám záměrně a pouze u těchto malých dětí) a ta Láska ho provázela po celý zbytek života. Cílem bylo dětem přiblížit život sv. Martina a lidové tradice, které se k tomuto svátku váží. Jeden den v tomto týdnu přišla za námi do školky moje maminka a společně jsme s dětmi upekli svatomartinské rohlíčky, které jsem pak nabízela rodičům, když chodili vyzvedávat své děti ze školy.

Před dvěma lety, v roce 2019, jsme s kolegyněmi uspořádaly společnou akci pro rodiče a děti. Podvečerní setkání při příležitosti svátku sv. Martina. Náš společný nápad měl pozitivní ohlas a podařilo se nám zapojit velké množství rodičů s dětmi. Na pozvánky jsme napsali: „Pojďte s námi oslavit svátek sv. Martina a přivítat paní Zimu.“ Akce se uskutečnila v pondělí a my jsme se s kolegyněmi sešly v neděli v podvečer v kuchyňce mateřské školy a napekly jsme asi dvě stě padesát svatomartinských rohlíčků. Pondělní program začal mnou prezentovaným uvítáním všech přítomných a promluvou, ve které jsem vyprávěla legendu o sv. Martinovi a vzpomněla křesťanskou tradici. Pak následoval společný průvod s rozsvícenými lampiony přes náves až ulicí za kostel. Tam se na cestě od Farského rybníka v mlze (dýmovnice) a se zapálenou pochodní v ruce, objevila paní Zima, která přicházela do vesnice a pro děti měla připravené malé překvapení. Následoval rozhovor s paní Zimou, která dětem kladla otázky, a děti odpovídaly. Po té jsme si společně zazpívali písničky a pak ozářil tmavé večerní nebe nad námi malý ohňostroj. Pak se děti i s paní Zimou odebrali po ní cestou zpět na zahradu mateřské školy. Zde bylo připraveno venkovní promítání příběhu z cyklu Chaloupka na vršku. Na budově mateřské školy bylo za pomoci pana školníka pověšené promítací plátno a děti venku sledovaly pohádku. A aby jim a jejich rodičům nebyla zima, bylo připravené pohoštění v podobě teplého čaje, punče pro rodiče a námi upečených svatomartinských rohlíčků. Tato akce se všem velice líbila a s kolegyněmi jsme zaznamenaly téměř výhradně pozitivní ohlasy. Jen ohňostroj se u jedné rodiny nasetkal s pochopením. I když ohňostroj vystřeloval na poli za kostelem, hluk vyplašil psy v nedalekém domě. Majitelé psů byli právem rozhořčeni a já jsem za nás všechny těmito lidem omluvila písemnou formou v prosincovém Zpravodaji naší obce.

Ještě musím říct, že některé děti očekávaly, že paní Zima si vypůjčí bílého koně od sv. Martina a přijede do vesnice na živém koni. Ano, původně jsem i toto měla ve scénáři, ale s koněm to nakonec nedopadlo a popravdě, já byla spíše ráda. Na koni jsem již neseděla od svých mladých let a Bůh ví, jak by tento příjezd paní Zimy nakonec dopadl. Doufám, že se nám i v budoucnu podaří zorganizovat nějakou podobnou akci, kdy propojíme křesťanskou tradici s tou sekulární.

3. 4. 1. 2 Advent a předvánoční čas

I v době adventu a dětského netrpělivého očekávání Vánoc, a hlavně Štědrého dne, připomínám dětem křesťanskou tradici. O oslavách svátku sv. Mikuláše jsem psala již výše a tak jen doplním, že i do mateřské školy každoročně přichází Mikuláš se svou družinou a děti odměňuje dárečky. V tomto čase čekání na Vánoce si vyprávíme příběh o narození Ježíška, dramatizujeme ho, pečeme perníčky, vyrábíme různé ozdoby a dekorace a zpíváme koledy. Víím, že ke křesťanské tradici patří adventní písně, ale to v sekulárním školství a u takto malých dětí není možné rozlišovat. Každoročně si ozdobíme s dětmi stromeček a pak nám Ježíšek nadělí dárky. Máme vždy i společnou hostinu, kdy se stoly prohýbají pod množstvím dobrot, které rodiče dětí donesou.

Každoročně dětem zdůrazňuji, že ne všichni lidé mají domov, rodinu a to štěstí, že mohou slavit Vánoce v klidu a společně. Snažím se na základě příběhů v dětech podporovat rozvoj empatie a následně je přimět k úvaze, co by byly ochotné darovat někomu druhému. Mnohdy mě jejich odpovědi velmi mile překvapí. Loni, v roce 2020, mě dohnalo k slzám vyslovené přání jedné čtyřleté holčičky. Seděli jsme s dětmi v komunitním kruhu, posílali si zvoneček a to z dětí, které drželo v ruce zvoneček, mělo zacinkat a vyslovit své největší přání, které by chtěly od Ježíška vyplnit. A tato zmiňovaná dívka měla v té době hospitalizovanou prababičku v nemocnici a řekla: „*Andrejko, já bych si od Ježíška přála, aby babička, ta stará, víš? Ne ta mladá s blondatými vlasy, ta nic nepotřebuje, ta má všechno. Tak aby se ta stará babička trochu víc uzdravila, a já jsem jí mohla jet navštívit s mamkou a babičkou. A abych jí mohla pohladit a aby nebyla tak moc sama. Je mi po ní moc smutno.*“ Věděla jsem, že

v době covidové pandemie, to bylo přání téměř nemožné. Ale sama jsem chtěla věřit a přála si a modlila se za zázrak.

Další moment, který dětem každoročně zdůrazňuji je fakt, že na Štědrý den má narozeniny Ježíšek, a přesto dostáváme dárky my všichni. Děti mají přemýšlet, co by tak mohly ony Ježíškovi dát. Děti vždy vymyslí něco originálního. Někdo by dal Ježíškovi hračku, někdo jídlo, někdo by mu dal knížku apod. Také jsem se setkala s názorem, že dotyčné dítě by Ježíškovi dalo kabátek. Na mou otázku proč kabátek, jsem dostala odpověď, že se narodil v chlívků, Marie a Josef jsou chudí a jemu musí být zima. Tak proto kabátek. Nakonec se vždy shodneme, že určitě bude stačit, když si na Ježíška vzpomeneme a u vánočního stromčeka společně s rodiči zazpíváme nějakou koledu jenom pro Ježíška. Jestli tento slib děti dodržují nevím, ale chci věřit tomu, že alespoň některé z nich si takto vzpomene.

Po novém roce, když se spolu zase sejdeme ve školce, připomínáme si tradici Tří králů. Připomínáme si jména králů, dary které nesly Ježíškovi do Betléma a tvoříme různé koláže z papíru nebo malujeme Betlém s Ježíškem a třemi králi. Letos jsme s kolegyní, kvůli situaci okolo covidu, uskutečnily její nápad, kdy jsme s dětmi vyrobily papírovou korunu pro každé dítě. Kolegyně vypůjčila z Charity Kaplice kostýmy Tří králů a společně jsme obešly zbývající třídy naší školky, zpívaly jsme koledu „My tři králové jdeme k vám“ a každého jsme obdarovaly malým „zlatým“ šperkem, které má kolegyně dostala od své známé, která rušila svůj obchod. Byla to zase pro děti trochu jiná situace a další nová zkušenost. Tři králové nešli letos na koledu, ale naopak obdarovali všechny ostatní. V souvislosti s letošní Tříkrálovou sbírkou bych ještě chtěla říct, že letos byla kasička na dary umístěná v místní samoobsluze, a když se pak zveřejnila letošní vybraná částka, bylo mi smutno. Potvrdil se můj předpoklad, že pokud se lidové tradice přesunou do „virtuálního světa“, tím mám na mysli nemožnost osobního setkání mezi lidmi, lidé buď zapomenou na svou sounáležitost s potřebnými, a proto nepřispějí nebo nechtějí přispět, protože je to jaksi „neviditelné“. Nenapadá mě jiný adekvátní důvod, proč letos byla sbírka u nás ve vesnici s tak malým obnosem. Ale i za to málo patří dík všem, kteří na potřebné nezapomněli.

3. 4. 2 Jaro – Velikonoce

V období křesťanského svatého týdne si i s dětmi v mateřské škole připomínáme svátky jara, Velikonoce. Učíme se říkanky a písničky s jarní tematikou, vyrábíme dekorace, barvíme vajíčka a připomínáme si i další lidové tradice, které souvisí s těmito svátky. Velikonoce jsou původně svátky pohanské, které křesťanství přeznačilo. Proto mám i v tomto jarním čase snahu, dětem Velikonoce přiblížit alespoň trochu z pohledu křesťanství. U takto malých dětí je toto téma pro výklad a následné pochopení u dětí, velmi obtížné. Velikonoční tajemství je mnohdy nepochopitelné pro dospělého člověka, natož pak pro malé děti, které navíc nejsou vychovávány ve víře.

Dětem vyprávím příběh o tom, jak Ježíšek přijede na květnou neděli do města Jeruzaléma na oslíkovi a jak ho lidé vítají a radují se, že mají možnost Ježíška vidět a být v jeho blízkosti. Jak potom se svými „kamarády“ večeří a už ví, že je to naposled, kdy jsou takto spolu u jednoho stolu. V této fázi příběhu se mně vždy děti ptají, jak je možné, že věděl, že je to poslední společná večeře. Odpovídám, že Ježíšek měl zvláštní schopnost vědět věci, které se stanou, dopředu. Děti jsou vždy zklamané, že ti zlí lidé naplánovali usmrcení Ježíška a přibili ho na dřevěný kříž. Tento příběh z pohledu dětí, ale i nevěřících lidí, má smutný konec. Křesťané také truchlí nad smrtí Ježíše Krista, ale zároveň i oslavují Ježíšovo vítězství nad smrtí. Utkvěla mi v paměti slova jedné holčičky, která mě při vyprávění příběhu o Ježíšově ukřižování a smrti zastavila a řekla s velkou radostí: *„Paní učitelko, ale Ježíšek neumřel, on žije dál!“* Touto větou toto malé dítě vyřklo celé tajemství víry. Alespoň já to tak vnímám. Až po mé následující otázce, jak je to možné?, jak to, že Ježíšek žije dál?, mi tato dívka odpověděla, *že přeci k nám chodí o Vánocích a nosí nám dárky, tak to je přece jasné, že nemůže být mrtvý.* Je pro mě vždy velice přínosné, jak tyto malé děti uvažují, jak vnímají život a svět kolem sebe. A tím mne vlastně velice obohacují. Je obecně platným faktem, že se ve svém vnímání světa a života v něm, děti diametrálně odlišují od dospělých. A já bych si někdy moc přála, vidět a vnímat svět dětskýma očima. My dospělí mnohdy zapomínáme, jaké to bylo, když jsme sami byli dětmi a děti odbýváme v odpovědích na pro ně důležité otázky.

Křesťanskou tradici během Velikonoc připomínám i takto malým dětem také z důvodu toho, že nechci, aby děti vnímaly Velikonoce jen jako pondělní koledování, barvení vajíček, pečení beránka a mazanců, vyšlehání děvčat pomlázkou a alkoholem

opojené dospělé. Mým přáním je, aby děti vstřebávaly, že tyto tradice mají svou jak pohanskou, tak i křesťanskou historii.

3. 5 Prameny, které ovlivnily mou konverzi

Po ukončení studia speciální pedagogiky v Praze jsem se rozhodla, kde bych chtěla pokračovat v navazujícím magisterském studiu. Mohla jsem navázat na zmíněný obor, ale já se rozhodla, že se pokusím zvládnout přijímací pohovor na Teologickou fakultu a budu studovat Učitelství náboženství a etiky. Sama dodnes neznám pravý důvod tohoto mého rozhodnutí, ale nyní s odstupem času už vím, že jsem se rozhodla správně. Jedním z důvodů mého tehdejšího rozhodnutí byl fakt, že jsem se při své praxi v zařízeních pro jedince s postižením setkávala se zoufalstvím, beznadějí a smutkem. Nebylo tomu tak vždy, ale většinou ano. Při rozhovorech s rodiči dětí s postižením jsem nabývala dojmu, že neustálé ujišťování od specialistů, že musí věřit, že bude líp, jsou jen fráze. Jednou mi maminka jednoho těžce postiženého chlapce řekla: „A čemu nebo komu už mám věřit?“ Nedokázala jsem odpovědět a v mysli se mi vybavila situace, kdy jsem se svým středně těžce nedonošeným synem před lety navštěvovala zařízení, kde se praktikovala Vojtova metoda reflexní lokomoce. Můj syn si v čekárně hrál s hračkami, stavěl se na nohy u nábytku, lezl po čtyřech a říkal jednoduchá slova. Já seděla na židli a vedle mě na přebalovacím pultě ležela holčička a nad ní se s láskou skláněla její matka. Na první pohled jsem poznala, že dítě trpí těžkým kombinovaným postižením. Pak jsme se s tou paní daly do řeči a ona se mně zeptala, proč jsem se synem v tomto zařízení, když je evidentně mé dítě v pořádku. Odpověděla jsem, že je nedonošený, a proto cvičíme „vojtovku“. Jen mi suše odpověděla, že to ona a její dcera také. Pak se naše pohledy střetly a ta žena mi položila otázku: „Proč zrovna my?“ Já jsem jen slabým hlasem odpověděla, že nevím. Dlouho jsem nemohla tuto situaci vypudit ze svého vědomí a v důsledku této situace šla vystudovat speciální pedagogiku. Už tehdy jsem nenašla žádné racionální vysvětlení a žádný pro mě obstojný argument, proč zrovna my, jsme dopadli s nedonošeným dítětem tak dobře. Napadlo mě pouze klišé, že to byl zázrak.

Tak jsem vystudovala v Praze a poté mne stále více zajímaly otázky po způsobu bytí, po příčinách, proč se děje to, či ono a po světě, který mne jako člověka přesahuje.

Tou dobou mi má maminka darovala knihu s dovětkem, že tebe „tohle“ zajímá, tak snad se ti bude líbit. Tou knihou byl román Ježíš od Waltera Wangerina (2006). Po přečtení tohoto románu, kde autor před čtenáře laika ve víře rozprostírá svět Ježíše z Nazareta jako fascinující živý obraz, jsem byla stále více hladová po poznání mně přesahujícího světa. Světa, o kterém jsem věděla, že existuje, ale nikdy jsem neměla odvahu do něj vstoupit. A pak jsem našla nabídku z Teologické fakulty, že se koná přijímací pohovor na výše zmiňovaný obor. Dorazila jsem v určený den na teologickou fakultu a byla plná obav, protože v teologii a víře jsem byla naprostým laikem. Co mi v tu chvíli nechybělo, bylo jakési vnitřní ujištění, že dělám správně. A pak jsem byla přijata. Sice s podmínkou, že během navazujícího studia musím doplnit předměty z bakalářského studia teologie, protože ze studia speciální pedagogiky nebylo logicky na co navázat. I tuto výzvu jsem s pokorou přijala a můj život nabral zcela jiný směr.

Upřímně musím říct, že jsem si na teologické fakultě zpočátku připadala jako naprosto v jiném světě. Nerozuměla jsem slovům přednášejících, nechápala jsem, o čem vlastně jejich výklad pojednává a první zkouška, kterou jsem absolvovala, byla z eschatologie. Pouhý název tohoto předmětu mi byl naprosto cizí a zkouška z mé strany byla naprostým fiaskem. Ale nevzdala jsem to ani já a ani všichni moji vyučující a tak dnes mohu psát tuto svou práci. Ke všem lidem na fakultě, ale i k novým poznatkům jsem vždy přistupovala s obrovským respektem, pokorou a ve svých tvrzeních a úvahách jsem se vždy snažila být upřímná. Nikdy, a to ani teď po absolvování všech předmětů si však nemyslím, že jsem schopna a hodna úvah o teologii na vysoce erudované úrovni. Tím mám na mysli psát odborné knihy nebo vyvracet, či potvrzovat fakta nebo hypotézy. Dostalo se mi adekvátního vzdělání, které využiji jako učitelka dětí. Sama sebe vnímám stále jako laika, který potřebuje i nadále získávat informace a prohlubovat své znalosti. Domnívám se, že mé místo je právě mezi dětmi a laiky, ke kterým se snažím přinášet evangelium prostou, srozumitelnou a nenásilnou formou. Toto jsou asi stěžejní okamžiky, které mne vedly ke studiu na teologické fakultě a k Bohu.

Z raného dětství se mi ještě vybavuje setkání s jedním tehdy již velmi starým panem farářem, ke kterému jsem jezdila s mým otcem. Jméno pana faráře si již nepamatuji, ale co si při této vzpomínce vybavím zcela přesně, je pocit naprostého klidu a pokoje, který tento kněz okolo sebe šířil. Velkou oporou a povzbuzením mi byl a je také náš současný kněz P. Pavel Šimák.

Další knihou, která mi pomohla proniknout do světa Písma svatého přijatelnou a srozumitelnou formou, je kniha *Biblické příběhy* od Slavomíra Ravika. Tuto knihu zmiňuji i v této své práci. Velmi zajímavá a pro mě přínosná byla kniha od Josefa Ratzingera *Ježíš Nazaretský Prolog*. Tento titul mi doporučil můj vyučující na předmět Teologický seminář. Tehdy jsem na konzultaci vyučujícímu upřímně řekla, že velká teologická díla nepochopím, tím samozřejmě ale nesnižuji kvalitu Ratzingerova díla. Doporučil mi tedy k nastudování a zpracování referátu tuto knihu. Ratzingerův *Ježíš Nazaretský* je napsán pro mě srozumitelným jazykem a obsahově mně velice zaujal. Knihu jsem přečetla, jak se říká jedním dechem a při mém výkladu o tomto díle na semináři jsem byla sama sebou a přirozená. Nebylo to z mé strany odříkávání naučených frází, kterým bych nerozuměla, ale do svého referátu jsem přidala i svou dosavadní laickou zkušenost s vírou a s prací u malých dětí. Pozitivní reakce se mnou studujících kolegů a jejich děkovná slova o mém výkladu mně povzbudily k dalšímu studiu.

Dalším momentem, který mě směřoval na cestu, po které nyní kráčím, byl zážitek z Prahy. Vyučující sociální pedagogiky nám při jedné sobotní přednášce pustil dvoudílný film *Don Bosco* od italského režiséra Lodovica Gaspariniho. Primárně jsem si pro sebe říkala, co to bude za film a jméno Don Bosco jsem do té doby nikdy neslyšela. Musím říct, že film na mně hluboce zapůsobil a doma jsem na internetu hledala, kde je možné toto dvoudílné DVD zakoupit. Salesiáni v Praze byli velice ochotní a zmiňovaný film má dnes u nás doma své místo. Velmi zaujal i mého tehdy osmiletého syna, který po jeho zhlédnutí prohlašoval s vážnou tváří, že chce být knězem, salesiánem, a že chce být jako Don Bosco. A společně jsme dohledávali informace, kdo ze to ti salesiáni jsou a jak u nás v republice fungují. V současnosti však již nad posláním kněze s takovou intenzitou jako tehdy neuvažuje.

Toto tedy jsou asi ty nejhlavnější momenty z mého života, které mě směřovaly na cestu k Bohu a víře.

3. 6 Reakce mého soukromého i profesního okolí na mou konverzi

Ne vždy jsem se při svém působení v oblasti víry a teologie setkala s pozitivními reakcemi svého okolí. Zpočátku si téměř všichni, včetně mého dnes již manžela, mysleli, že je to ode mě nějaký momentální zájem, takový výkřik do tmy. Jejich reakce a slova byly mnohdy až zraňující. Ale já trpělivě odpovídala na jejich dotazy typu, proč jsem se rozhodla chodit do kostela, proč studuji na teologické fakultě, to se jako chceš stát jeptiškou? atd. Některé dotazy byly úsměvné a jiné pro mě velmi frustrující.

Vedení naší školy, alespoň co já vím, se nijak zvlášť hlasitě neprojevovalo ani pozitivně, ale ani negativně. Naše vedoucí učitelka pouze řekla, že pokud mé studium nebude narušovat provoz mateřské školy ve smyslu mé absence na pracovišti, že nemá problém, abych studovala. Pouze jedinkrát řekla, že má konverze ke křesťanství nesmí ovlivnit mé působení učitelky v mateřské škole do té míry, abych současné sekulární vzdělávání nechtěla přetransformovat na vzdělávání v církevní mateřské škole. Ubezpečila jsem ji, že toto mám v hlavě naprosto srovnané a vím, co a jak dělat. A samy jste výše v mé práci četli, jak i na této úrovni došlo pomalu k nenásilnému a naprosto přirozenému prolínání duchovní křesťanské dimenze do sekulárního vzdělávání v naší mateřské škole. Aniž by byla narušena jakákoli sféra vzdělávání dětí, či spolupráce s rodiči. S působením učitelky náboženství na naší škole nebyl vůbec žádný problém. Jen ona pro mě již obligátní otázka, Co tě to, Andreo, napadlo?, mě provázela i zde. Již mě občas nebavilo a mnohdy nebyl ani prostor na dlouhé vysvětlování, a tak jsem jen suše odpovídala, že prostě se to tak přihodilo.

Postupem času začalo hodiny náboženství navštěvovat stále více dětí a byl za námi vidět i kus odvedené „práce“ a moji kolegové již dávno přijali fakt, že jsem učitelkou náboženské výchovy, že studuji teologickou fakultu, že docházím do kostela a že jsem již pokřtěná. Na mou prosbu o zakoupení několika výtisků Bible pro děti, které potřebuji k výuce, jsem dostala bleskovou odpověď v podobě dodání mnou požadované literatury. Byla a jsem za toto velmi vděčná. V této souvislosti se mi vybavují slova naší vedoucí učitelky, která jak jsem psala výše, byla zpočátku trochu nedůvěřivá k mé nastalé radikální změně v mých postojích a mém smýšlení, řekla, že pokud to, jakým jsem dnes člověkem, způsobila má víra v Boha, že by tuto konverzi mělo absolvovat více lidí. Tato její slova mě utvrdila v mé domněnce, že náboženství, nejen křesťanství, ale každé náboženství, které tě dělá lepším člověkem, je dobré.

Postupem času tedy mé široké okolí přijalo fakt, že jsem křesťanka a v současné době za mnou nejen kolegové, ale i přátelé přicházejí s prosbou o modlitbu pro nebo za někoho. Nebo mi s úsměvem řeknou, abych v neděli před Bohem poklekla i za ně. Samozřejmě ráda toto pro ně udělám, ale vždy si neodpustím poznámku, že před Bohem mohou pokleknout se mnou a do kostela v neděli přijít. Několikrát se stalo, že opravdu někteří z nich přišli. Tito lidé vyjadřují obavy z toho, že nevědí jak se modlit, a že je Bůh nevyslyší. Říkám jim, že Bůh ví o každém z nás všechno a ať před Něj předstoupí kdokoli, s čímkoli a bude upřímně věřit, nikdy se k němu Bůh neotočí zády.

Častokrát se mi také stává, že někoho známého potkám po delší době a po úvodním pozdravu mi řekne, tak bych se tě chtěl zeptat, jak to vlastně je s tím Bohem a vírou? Budeš někdy mít na mě čas, abychom si popovídali? Takováto setkání a rozhovory jsou pro mě velice přínosné, protože se dovídám, co tyto ateisty a nevěřící Tomáše zajímá a z jakých důvodů jsou tím, čím jsou. Musím říct, že primárně tito lidé mají strach s vyslovením věty: „*Ano, já věřím v Boha.*“ Jejich otázkou: „*A ty, Andreo, opravdu věříš v Boha?*“, začíná většina diskusí a rozhovorů. Je to strach z toho, jak se bude jejich okolí tvářit, když se budou hlásit k víře, protože přece víra v Boha je pro zoufalce a je infantilní a absurdní záležitostí. Vždy se jim snažím vysvětlovat, že tyto jejich argumenty jsou naprosto liché a scestné. Že víra v Boha vůbec není nějakým stigmatem hlouposti, či projevem zoufalství. Naopak, že víra v Boha je přirozeností a upřímností k sobě samému. Protože se domnívám, že otázky o „něčem“ nebo „někom“ co mě přesahuje, co nemohu uchopit, provázejí téměř každého z nás. A v rozhovorech s těmito lidmi se mi tato má domněnka potvrdila. Mnohdy říkají, *viš, já věřím, že „něco“ musí existovat, že „něco“ působí v životě každého z nás, ale odmítám, že je to Bůh.* A na mou otázku, co tedy to „něco“ je, mi odpovídají, že to jsou andělé, karma, energie, jiná civilizace apod. Sekundárně jsou jejich argumenty proti víře v Boha zakořeněné v dávných temných dobách křížových výprav, upálení Jana Huse, inkvizici a v „neschopnosti“ Boha, který dopustil taková obrovská utrpení během obou světových válek, zejména pak v té druhé. Argumentují některými, pro ně nesmyslnými dogmaty církve a nařízeními pro kněze. Jako třeba kněžský celibát v katolické církvi. Co v současné době tyto jedince velmi pobuřuje, jsou sexuální skandály, které se týkají právě většinou katolických kněží. V tomto ohledu se jim vůbec nedivím, protože tato problematika i mě velmi rozhořčuje. Ale zpátky k argumentům oněch „pochybovačů“. Téměř vždy se dobereme stejného názoru, že je vlastně vůbec neděsí a nevadí jim víra

v Boha jako taková, ale tím důvodem, proč víru a Boha odmítají je církve, jako instituce. Jakési pokrytectví a lež, které v této instituci spatřují.

Tato problematika by sama o sobě vydala na knihu, a proto spíše přejdu zpět do „bezpečnějšího“ prostředí, k reakcím mého okolí. Často se mi stane, že při návštěvě známých najednou zabrousíme na téma Bůh a celý rozhovor se pak točí kolem náboženství a víry. Přátelé se mě ptají nejen na křesťanství, ale i na islám. Mnohdy chtějí znát můj názor jakožto věřícího člověka na nejrůznější kontroverzní témata a musím říct, že tyto rozhovory bývají dlouhé a přínosné pro obě strany. Ještě nikdy se nestalo, že by takovýto rozhovor skončil hádkou nebo vzájemným urážením, či ponižováním. Mnohdy mi říkají, aha, tak to jsem vůbec netušil, nevěděl jsem, že...atd. Jsem za jejich otevřenost a jejich názory moc ráda, protože reálně vím, co lidi dnes trápí a jaké jsou jejich postoje, hodnoty a v čem spočívá smysl jejich života.

Co se týká reakcí v mé nejbližší rodině? Za všechnu podporu jim musím poděkovat. I můj manžel, já mu říkám takový můj nevěřící Tomáš, již také dávno pochopil, co je smyslem mého snažení a bývá mi při mé práci s dětmi nápomocen, pokud je potřeba. Nevěřící je můj manžel do té míry tak jako většina našich přátel pouze v otázkách týkajících se církve jako instituce. A jediný „problém“ který s Bohem má, je otázka Bůh a zlo. Dodnes i po přečtení množství knih mu nedokážu, a nejen jemu, adekvátně a srozumitelně odpovědět na tuto otázku. Tato problematika je pro mě další stálou výzvou a nemyslím si, že bych někdy našla adekvátní odpověď. Sama v tomto tématu nemám úplně jasno a při přímé konfrontaci s člověkem, který prožívá velké lidské utrpení, neumím odpovědět, proč tohle Bůh dopustil. A nemyslím si, že je to otázka Božího trestu.

Závěrem této kapitoly tedy mohu konstatovat, že se do jisté míry v posledních pěti letech moji kolegové, přátelé ale i lidé v Malontech více, či méně smířili s mou konverzí a mě se za spolupráce s nimi všemi podařilo najít cestu, jak alespoň trochu propojit společenský světský a duchovní život v naší vesnici. Mnozí naznali, že ač jsem nyní pokřtěnou katoličkou, jsem to stále já, ta Andrea, kterou znali dříve. Navíc jsem se pro mnohé z nich stala jakýmsi spojovacím článkem mezi nimi a Bohem. Mnohdy přijdou, jak jsem již zmiňovala a prosí mě o modlitbu za nebo pro někoho. Mnohé jsem nasměrovala k jejich vlastním modlitbám a jiným jsem ukázala cestu, po které mohou jít svým životem dál. Myslím, že mnoha lidem ve svém okolí jsem dokázala přiblížit Boha jako „přítele“ a jako jakýsi druh Jistoty, která je stále přítomná. Samozřejmě, že

ne vždy se setkávám s naprostým pochopením, ale i negativní zkušenost je zkušenost. Naopak jsem zjistila, že negativismus a opovrhování mou vírou a mým konáním je do jisté míry pro mě hnacím motorem v tom pozitivním slova smyslu. Děkuji tímto všem, těm, kteří mi pomáhají a přijímají mě takovou, jaká jsem, ale i těm, kteří mně zatím nechápou a nerozumějí mi.

Závěr

Závěrem své práce bych chtěla říct, že náboženskou výchovu považuji za jeden z důležitých aspektů ve vzdělávání dětí, který jim pomáhá najít sebe sama a předkládá jim možnosti, jakým směrem mohou vést svůj budoucí život. Sama cítím jak je důležité děti v oblasti náboženské výchovy přirozeným, nenásilným a pro ně srozumitelným způsobem provázet a rozvíjet jejich přirozenou touhu po neuchopitelném.

Cílem mé práce tedy nebylo zkoumat a přinášet nová fakta v oblasti všeobecně platných teologických pravd, ani předložit nové výklady a pohledy na Písmo. Cílem nebylo ani jakkoliv obhajovat nebo vyvracet ta, či ona teologická tvrzení. A nesnažila jsem se ani „vyzkoumat“ něco nového. Mým cílem v této práci byla skutečnost, že jsem se snažila přiblížit část života a činnosti s dětmi jedné venkovské učitelky náboženství, která donedávna byla konvertitkou, v sekulární společnosti pohraniční vesnice na počátku dvacátého prvního století.

Byla bych ráda, kdyby se tato moje práce stala povzbuzením pro kolegy učitele, ale i pro lidi, kteří jsou na scesti a neví, kudy dál. Tato práce ať je i poděkováním všem mým učitelům, p. Pavlovi a celému společenství farníků, všem, kteří mi při činnostech s dětmi pomáhají a mé rodině.

Tuto práci jsem napsala v postní době v roce všemožných zákazů, příkazů a omezení, kvůli celosvětové pandemii COVID 19. Život téměř každého člověka na Zemi se za poslední rok otočil vzhůru nohama, a proto si na úplný závěr dovolím citovat velikonoční přání, které mi v době psaní této práce přišlo od salesiánů: *„Milí přátelé, konec postní doby je za dveřmi. Doby, během níž často slyšíme, že je třeba být trpělivý, snášet vše, co je třeba, pomáhat, dávat se...Ale po roce plném omezení, obav nebo dokonce utrpení a ztrátě našich „jistot“ to už vůbec není snadné. I proto jsme letos neposlali postní kalendář s výzvou k odříkání – půst nyní každodenně prožíváme a to, co potřebujeme, je naděje, radost a láska. Radost, kterou vidíme v unavených očích sestřiček či lékařů, když se jim podaří někoho uzdravit, trpělivost a láska, se kterou se unavení rodiče starají o své děti, naděje, kterou rozdávají v dalekých zemích naši dobrovolníci. Ale hlavně ta naděje, se kterou hledíme na Dárce všech darů. Obraťme se na Něj i teď, s důvěrou, že nám dá potřebnou sílu vydržet všechny těžkosti a že se opět budeme těšit na každý nový den i na to, co nám přinese. Požehnané dny přeje Jaroslav Fogl, ředitel Sadby. (Praha 12. března 2021).*

Seznam literatury a zdrojů

ADAM A., *Liturgický rok historický vývoj a současná praxe*. Praha: Vyšehrad, 1998. ISBN 80-7021-269-1.

Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-85810-76-9.

Články víra pro děti: Víte, co je frotáž? Zkusme si vyrobit křížovou cestu touto technikou. 2. 3. 2018 [online]. FIŠEROVÁ, V. [cit. 2021-02-26]. Dostupné na: <https://deti.vira.cz/clanky/vite-co-je-frotaz-zkusme-si-spolu-vyrobic-krizovou-cestu-touto-technikou>.

BRAUNER J., *Já jsem tady a zpívám*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2010. ISBN 978-80-86953-68.

FUKALOVÁ, I. *Pracovní listy náboženské výchovy pro 1. třídu ZŠ – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013.

GILBERT G., *O dětech a výchově*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-609-4.

HRBEK I., *Korán*. Československý spisovatel, s. r. o.: 2012. ISBN 978-80-7459-080-1.

JELÍNEK, P. *Malá dětská Bible*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-869-0.

KAPLÁNEK M., *Výchova v salesiánském duchu*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0126-7.

KRÁLOVÁ J., *24 vánočních příběhů čekáme s dětmi na Ježíška*. Praha: Karmelitánské nakladatelství a vydavatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-148-7.

Květ z papírových srdcí [online] SUCHLOVÁ, G. [cit. 2021-02-26] dostupné z: <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>.

MUCHOVÁ L., *Cíle a cesty k hlubšímu lidství*. České Budějovice: Petrinum s. r. o. 2016 ISBN 978-80-87900-05-5.

MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., *Metodika k náboženské výchově pro 1. třídu základní školy – Jsem s tebou*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2003.

MUROŇOVÁ, E., BARÁNKOVÁ, H., PLAČKOVÁ, J., *Metodika k pracovním listům náboženské výchovy pro 2. třídu základní školy – Poznáváme Boží lásku*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2013.

MUROŇOVÁ E., HAVEL C. T., *Děti se ptají, odborníci odpovídají*. České Budějovice: Petrinum, s. r. o. 2009. ISBN 978-80-2604111-5.

MUROŇOVÁ E., HAVEL C. T., *Svatý Mikuláš Člověk plný Boží lásky*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2007. ISBN 978-80-86953-13-7.

MUROŇOVÁ, E., MUCHOVÁ, L., *Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. Ročníku základní školy*. Sekretariát České biskupské konference, 2004.

OBERTHÜR R., *Obrazy života – život v obrazech*. České Budějovice: Petrinum, s. r. o. 2014. ISBN 978-80-87900-01-7.

OSTERMANN P., KETT F., MOSER I. *Za zavřenou branou legenda o svatém Martinovi*. Brno: Kartuziánské nakladatelství a vydavatelství, 2010. ISBN 978-80-86953-63-2.

Pracovní listy-Omalovánky s biblickým komentářem [online], KREJČÍ, A. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Katalog/deti.html>.

Příloha č. 1 k *Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, čj. MSMT-28603/2015 RVP ZV MŠMT ČR 2016.

RATZINGER, J. *Ježíš Nazaretský Prolog*. Barrister & Principal, 2015. ISBN 978-80-87474-89-1.

RAVIK, S. *Biblické příběhy*. Praha: Nakladatelství Levné knihy, 2006. ISBN 978-80-7309-344-0.

SKALICKÝ K., *Ježíš Nazaretský Otázka a výzva člověku naší doby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-144-4.

ŠOTTNEROVÁ D., *Lidové tradice*. Olomouc: Rubico, 2008. ISBN 978-80-7346-096-9.

TOUPALÍK, J. *Malonty Osudy jedné obce v Jižních Čechách*. Malonty, 1979. Nепublikovaný text. 2006[online], JAKUBČOVÁ, J. VRZAL, M. [cit. 2021-02-26]. Dostupné na: <http://www.farnostkaplice.cz/kronika-Malonty.pdf>.

URIBE F., HAHN S., *Svatý Mikuláš příběh a život*. [DVD]. Praha: Paulínky, 2010.

VÁCHOVÁ Š., *Chaloupka na vršku*. Praha 2009. ISBN 978-80-7404-025-2.

VÁCHOVÁ Š., *Chaloupka na vršku*. [DVD]. Praha: Česká televize, 2009.

VÁCHOVÁ Š., *Chaloupka na vršku nové příběhy*. [DVD]. Praha: Česká televize: 2013.

VONDRUŠKA V., *Církevní rok a lidové obyčeje*. České Budějovice: Dona, 1991. ISBN 80-85463-03-2.

ZIMMERMANNOVÁ M. A SPOL. *Poselství křesťanských svátků*. Hradec Králové:
Biskupství královéhradecké, 2010. ISBN 978-80-254-6765-7.

Abstrakt

Macanovič, A. *Výuka náboženství v sekulárním prostředí pohraničí*. Problematika výuky náboženství v konkrétní pohraniční obci v současnosti. České Budějovice 2021. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce J. Vokoun.

Klíčová slova: sekularizace, náboženská výchova, křesťanství, rámcově vzdělávací program základní vzdělávání, osnovy náboženské výchovy, konverze.

Práce se zabývá problematikou výuky náboženství na státní základní škole v sekulárním prostředí pohraničí. Teoretická část seznamuje čtenáře s konkrétním místem, vesnicí Malonty a to v kontextu historie a současnosti. Druhá, praktická část se týká konkrétních příkladů činnosti s dětmi při výuce náboženství na základní škole. Třetí, závěrečná část obsahuje celkové zhodnocení a pohled autorky na problematiku výuky náboženství a autorčiny vlastní zkušenosti při její činnosti s dětmi. Téměř celá práce je napsaná formou vyprávění a uvedením vlastních příkladů konkrétních vyučovacích hodin. Při tvorbě náplně hodin náboženské výchovy autorka hojně využívá metodiky Katechetického a pedagogického centra diecéze ostravsko-opavské a také své vlastní nápady.

Abstract

Macanovič, A. *Teaching religion in the secondary environment of the borderland*. The issue of teaching religion in a particular border village at present. České Budějovice 2021. Thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Philosophy and Religious Studies. Thesis supervisor J. Vokoun.

Keywords: secularization, religious education, Christianity, basic education Framework program, religious education curriculum, conversion.

This diploma thesis deals with the issue of teaching religion at a state primary school in the secondary environment of the borderland. The theoretical part introduces the reader to a specific place, the village of Malonty in the context of history and the present. The second, partial part concerns specific examples of activities with children in teaching religion in primary school. The third, final part contains an overall evaluation and author's view on the issue of teaching religion and the author's own experience in her work with children. Almost the entire work is written in the form of narration and giving own examples of specific lessons. In creating the lessons of religious education lessons, the author makes extensive use of the methodologies of the Catechetical and Pedagogical Center of the Ostrava-Opava Diocese, as well as her own ideas.